

ONZE VOGELS

46e jaargang no. 4, 1985

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

use!

De

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon 01640 - 3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten, alsook op 18/2 - 19/2 - 5/4 - 9/4
en 17/5 1985.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk, Joh. M. van Pelt, A.F. Smit, H.J. Veerkamp
en E.M. Wessels.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.

Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.

Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.

2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalftsen, telefoon (05293) 12 57.

Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: L. Poppema, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.

District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.

District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.

District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.

District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.

District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.

District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 1 13 98.

District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.

District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 1 38 16.

District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.

District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Verdilaan 21, 5707 RG Helmond, telefoon (04920) 25609.

District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:

Tj. Boersma, Verzetstraat 13, 8923 CP Leeuwarden,
telefoon (058) 66 60 37.

Tropen, parkieten etc.:

P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.

Zangkanaries:

W.J. Vermeij, Leppa 36, 9204 JE Drachten,
telefoon (05120) 1 72 42.

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLAND

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 600,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel I.

Overige landen: Hfl. 45,- bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV. Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend. Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

L.J.E. Reintjens, Keulerstraat 5,
6372 KD Schaesberg, telefoon (045) 31 34 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

H.J. van Doorne, Beurtschipper 58,
3201 GA Spijkenisse, telefoon (01880) 2 24 76.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

A.P. Wessels, Postbus 1591,
3000 BN Rotterdam, telefoon (010) 19 70 10.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

A. Kok, Pals 29,
6931 DJ Westervoort, telefoon (08303) 23 58.
Contributie f 17,50 per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon 074-91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Zuiderweg 93,
9744 AA Groningen, telefoon (050) 56 51 75.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

ND VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 50.000)

REDACTIE

J.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – net een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere richtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de VBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

Vragen over?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

PARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16, 3222 LK Leiden.

BLEURKANARIES aan: J.A. Barsch, Binnenhof 28, 3535 TN Nijmegen.

FORM- EN POSTUURKANARIES aan: H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN

GAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 1847 SG Teteringen.

EBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: G. Horst, Goudvinkhaag 14, 3993 BE Houten.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan:

M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: E.M. Wessels, Ravenhorst 28a, 3085 ZV Rotterdam.

BRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 3677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer 7-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 20 mei 1985.

IN DIT NUMMER

	pag.
De Grijskop edelparkiet	148
Bobbel 4	151
Oranjeborst bruin	152
Lutino halsband parkieten	152
Het is of 1 of 2	155
Hoe belangrijk is badwater?	155
Spielen bij de vogels	156
De Blauwvleugelkookaburra	161
Menievogels van het geslacht pericrocotus	162
Diksnavel mezen	164
Palmwever	165
Het houden van Europese vogels	166
Nestorpapegaaien – Kaka en Kea	168
Onze Harzervogels	170
Fischers dwergpapegaai	171
Coromandel	172
Grijskaplijster	173
Beo's zorgen voor nakomelingen	175
Kweek met de Zwarte Ral	176
Kweken met de vink, deel 1	179
De volière van de maand	181
Haan of hen?	183
Korte berichten	184
Zwaluwtong	185

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
H. Dijks	151
Orni-Mondo, Wolro	154
Fauna metaalwaren b.v., Patrick Hens,	
W. Rouppe van der Voort, STT, L.S.M. Gehu	160
Fauna metaalwaren b.v., Edelchemie Panheel b.v.	162
Blankenstijn's Pet Farm, Fauna metaalwaren b.v.	163
Orlux	172
Koltec, Kloeg, Kasper Fauna food, Joma Print	182
G.S. van Gelder b.v.	184
Holland diervoeders b.v.	185
Vraag & Aanbod, Fauna metaalwaren b.v.	186
Witte Molen, Fauna metaalwaren b.v.	187
CéDé	188
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Van Keulen	189
404	190
Fauna metaalwaren b.v., N.B.v.V.-Service, Animali,	
N.B.v.V. Boekenservice	191
Witte Molen	192

Foto voorplaat: Grijskop Edelparkiet

Foto: Vogelpark Walsrode/Müller

Ontwerp en druk Steens Schiedam b.v.
Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 62 29 22.

Telst: Herman Kremer Foto's: Vogelpark Walsrode/Müller

De Grijskop Edelparkiet

De mensen die deze vogel niet kennen maar toch wel een beetje thuis zijn in de parkietenwereld zullen bij het zien van een foto van deze vogel direct denken aan een pruimekop. En daarmee zitten ze dan meteen op het goede spoor. De pruimekop is een vogel die iedere lezer wel eens heeft gezien; de grijskop edelparkiet is echter minder bekend. Toch is hij zo nu en dan wel beschikbaar.

Aangezien beide vogels erg veel gemeen hebben bestaat de neiging de voorkeur voor de pruimekop te verklaren vanuit de kleur van de kop die bij de man die op het eerste gezicht meer aanspreekt dan die van de grijskop. Voor het overige zijn er geen opvallende punten van verschil tussen beide; postuur en verenkleed zijn verder voor het grootste deel identiek.

Aanvullend kunnen dan nog worden genoemd de rozekop parkiet (waarbij het rood op de kop duidelijk minder overheerst dan bij de pruimekop) en de *Psittacula intermedia*, een tussenvorm – zoals de latijnse naam in feite al zegt – waarbij twijfel bestaat of die wel als een aparte soort kan worden aangemerkt.

Deze drie of vier soorten vormen een herkenbare groep binnen het geslacht *Psittacula*; hierop is meer in zijn algemeenheid al wat nader ingegaan in een eerder artikel over de grote Alexanderparkiet zodat dat hier niet meer zo zeer hoeft te gebeuren.

De naam van deze parkiet geeft al iets over zijn uiterlijk aan: de grijze kop. De Engelse naam luidt 'slaty-headed', wat dus op hetzelfde neerkomt. 'Slaty' betekent leigrijs. Deze naam wordt ook in ons land wel gebruikt.

Het volwassen verenkleed is in het algemeen groen met een wat blauwige vaas, vooral op de borst en de bovenvleugels; de kin, een streep onder de wang en een smalle lijn langs de nek zijn wit; de diep kastanjebruine vlek op de vleugeldekkveren is bij de pop (vrijwel) altijd afwezig; de ondervleugeldekkveren zijn blauwachtig groen, de staartveren groen en blauw uitlopend in geel, de iris is wit, de bovensnavel rood met een gele tip, de ondersnavel geelachtig; de blauwgroene veren in de nek kunnen bij de man meer blauw vertonen dan bij de pop.

De jonge vogels zijn matter van kleur; de algemene indruk is meer bruinachtig groen, terwijl de kop groen van kleur tot nat-grijs met veel groen er in is; naast een zwakke bleekgroene band in de nek is de snavel licht oranje met wat donkere plekken; tenslotte is de staart korter.

Himalayana en finschii

Naast de hierboven beschreven nominaatvorm *Psittacula himalayana* himalayana is er nog de ondersoort *Ps. h. finschii*; deze is op de kop meer grijs met een minder blauwe weerschijn. Het algemeen verenkleed is helderder en meer geelachtig, vooral op de bovenvleugels. Deze vogel heeft verder een bredere smaragdgroene kraag, de ondervleugeldekkveren zijn donkerder blauwachtig groen. Het meest opvallende verschil is echter te vinden in de kleur van de uiteinden van de centrale staartveren: bij de himalayana is deze geel, bij de finschii wit.

Er wordt wel eens gesuggereerd dat een enkele pop van de grijskop edelparkiet evenals de man een kastanjebruine vleugelvlek zou hebben. Betrouwbare berichten daarover zijn mij echter niet bekend, hoewel ook iemand als Forshaw de mogelijkheid open laat voor te vermelden dat deze bij de poppen 'vrijwel altijd afwezig' is.

De informatie hieromtrent is echter afkomstig van museumexemplaren; aanzien daaraan het geslacht nauwelijks nog is te onderkennen kan slechts worden afgegaan op de er bij horende beschrijving (en die is soms al erg oud).

Zuid- en Zuidoost-Azië

Het verspreidingsgebied is te vinden in het zuidelijk deel van het Aziatisch continent: vanaf oostelijk Afghanistan door noordelijk India en Nepal naar Thailand, Birma, Indo-China en Zuid-west-China. De *Ps. h. himalayana* komt voor in het westelijk deel daarvan (tot in Nepal), de *Ps. h. finschii* in het oostelijk deel.

Naast de derby parkiet is de grijskop de enige hooglandvogel van het geslacht *Psittacula*; hij is aan te treffen tot ongeveer 4000 m. In centraal Nepal daalt hij echter af tot ongeveer 250 m. In Oost-Afghanistan is de grijskop waarschijnlijk vrij nomadisch en houdt hij zich op in in cultuur gebrachte gebieden met grote bomen, eike- en cederbosjes. Aan de voet van de Himalaya-heuvels in noordelijk India zoekt deze parkiet subtropisch conifere- en eikebos, beboste hellingen en valleien in de nabijheid van terrascultuur en heuvelboomgaarden tussen 600 en 2500 m. In Thailand gaat het meer om open gemengde loofbomen en ontboste open plekken tussen 600 en 1200 m.

Vooraf in de Himalaya is de vogel duidelijk trekkend; in de winter daalt hij naar lager gelegen gebieden. Elders is de soort meer standvogel, hoewel de verspreiding onregelmatig kan zijn en ook de aantallen variëren. Mogelijk is dit een gevolg van seizoensmatige of an-

dere veranderingen in het voedselaanbod.

Deze lawaaierige parkieten trekken vaak in families of kleine vluchten rond. Ze zijn wel waargenomen in gemengde groepen met halsbanden, pruimekoppen en rozekoppen. De vlucht is snel en direct en een groep in vlucht is dan ook een attractief gezicht. Ze golven tussen de bomen door in harmoniserende, op elkaar afgestemde bewegingen, plotseling eindigend in een beweging omhoog naar de bovenste takken van een hoge boom.

Het voedsel bestaat uit zaden, vruchten, noten, bessen, bloesems en bladknoppen; ze vormen een pest in maïsvelden en zijn bijzonder destructief voor walnoten, appels en peren in de heuvelboomgaarden.

Er is vrij weinig bekend over de nestgewoonten van deze algemene vogel. Hij broedt in een holle tak of stam, bij voorkeur in kolonieverband en het liefst in loofbomen. Een normaal legsel bestaat uit vier tot vijf eieren.

Een eeuw geleden

Voor zover bekend was de eerste grijskop die naar Europa kwam in 1879 in de dierentuin van Londen te zien; hij bleef echter zeidzaam, in ieder geval tot 1928 toen er een aantal mannen naar Eng-

land kwam. Door hier pruimekop-poppen bij te zetten gelukte het vanaf 1932 jongen uit deze combinatie te krijgen. Sinds enkele jaren is er zowel in Engeland als Nederland een prachtige gele mutatie bekend.

De enige kruising tot nu toe is die met de pruimekop.

De kweek met de grijskop edelparkiet is niet al te moeilijk. Regelmatig duiken er in de vogeltijdschriften verslagen hierover op; toch kan de grijskop nog lang niet in populariteit met de pruimekop wedijveren. Naast de wat minder opvallende kleur zou dat kunnen liggen aan de hogere prijs.

In het juli-nummer 1983 van het Duitse blad *AZ-Nachrichten* publiceerde dhr. Höfer het een en ander over zijn ervaringen. Hij kocht zijn eerste paar in 1978 van een handelaar en wist er vervolgens in 1979 nog vijf bij te krijgen. Toen de man van het eerste paar stierf had hij nog drie koppels over die door hun import-omzwervingen in een slechte conditie verkeerden. Uiteindelijk kon hij in 1981 twee goed in de veren zittende paren in een geschikte volière met een vlucht van 2,5 m lang en 1 m breed plaatsen. In het voorjaar nam hij bij één paar voeren en treden waar; hoewel de pop veel tijd in het blok doorbracht kwamen er dat jaar nog geen eieren. Opvallend was dat de vogels zich in de zomer graag nat lieten regenen. In de winter waren geen nadelige effecten te ontdekken toen de temperatuur in de binnenvolière onder het vriespunt daalde, iets wat bij andere soorten van dit geslacht wel regelmatig voorkomt. Dit laat zich echter verklaren uit het feit dat de grijskop in zijn natuurlijk verspreidingsgebied (o.a. de Himalaya) lage temperaturen gewend is.

Eind november 1981 werden beide paren verplaatst en kregen ze de beschikking over drie van elkaar verschillende broedblokken. Het eerste paar koos het kleinste blok: een natuurblok van 20 cm doorsnee, 40 cm diep en een invleggat van 6 cm. Op 29 januari 1982 lag daarin een legsel van vijf eieren; de eerste geluiden werden gehoord op 9 februari. De jongen waren vrijwel naakt en leken veel op die van de halsband. Er waren er drie die werden geringd op 19 februari. De beide andere eieren waren wel bevrucht maar kwamen niet uit. In de tweede helft van maart verlieten ze het nestblok; ze waren toen nog wat kleiner dan de ouders, hadden een groenachtig grauwe kop zonder halsband en een geelbruine snavel. Het tweede paar legde dat voorjaar vier onbevruchte eieren.

Al met al blijkt dat geïmporteerde vogels bij een goede verzorging en huisvesting na twee tot drie jaar al jongen op stok kunnen krijgen; een verdere kweek met deze jongen zal dan ook weinig problemen geven.

Eén van de Nederlandse resultaten die de moeite van het vermelden waard is is behaald door dhr. Schot uit Ridderkerk; hij wist daarmee een Oorkonde van de NBvV in de wacht te slepen tijdens Vogel '84. Hij heeft de ontwikkelingen tijdens de kweek goed bijgehouden zodat we daar wat dieper op kunnen ingaan.

De vogels werden aangeschaft in april 1981, toen ze waarschijnlijk in hun tweede levensjaar waren omdat ze al wel de grijze kop hadden maar nog niet een erg lange staart. Ze kregen een vlucht van 2,5 m lang, 75 cm breed en ruim 2 m hoog tussen een paar bergen en een paar rosella's. Met de bergparkieten was er nooit onenigheid; met de rosella's daarentegen zoals te verwachten was wel. Die waren nogal agressief, vooral in de broedtijd. De grijskoppen reageerden daarop, vooral omdat hun blok juist aan de kant van de rosella's hing. Er werden daarom dubbel gaas en coniferentakken aangebracht, waardoor het broedblok voor de rosella's niet meer zichtbaar was.

Vroeg in 1983 werden er verschillende blokken opgehangen die van plaats werden verwisseld toen er geen belangstelling voor was. Uiteindelijk kozen ze een zelfgemaakt exemplaar met een bodemoppervlak van 19 x 19 cm, een hoogte van 42 cm en een invleggat van ruim 6 cm in doorsnee. Aan de voorkant ervan was gaas aangebracht benevens een controleluikje. Als nestmateriaal werd gebruikt vochtige turfmois vermengd met houtkrullen en daarop stukjes vermolde biels en een blokje grenenhout. Dit alles werd stukgeknaagd waardoor een ondiepe nestholte op de vochtige ondergrond ontstond. Een gedeelte van het materiaal werd uit het blok gewerkt.

De voeding van de grijskoppen bestaat bij dhr. Schot uit een zaadmengsel voor grote parkieten met wat extra zonnepitten en hennep, aangevuld met appel, sinaasappel, groenvoer, wortel, e.d. In de broedtijd werd hieraan toegevoegd geweekt bruinbrood met pindakaas, universeelvoer, eivoer en veel extra fruit met daarnaast allerlei onkruid en groenvoer.

Tot zover het verhaal van dhr. Schot. Resteert de vraag wanneer jongen kun-

nen worden verwacht bij hier gekweekte vogels. Voor zover ik kon nagaan hebben alle broedresultaten die ik te genkwam betrekking op geïmporteerde vogels. Afgaande op de resultaten met de pruimekop lijkt een jonge vogel in de vrije natuur in ieder geval in zijn derde jaar geslachtsrijp te zijn. Naarmate een vogel meerdere generaties in onze volières wordt gekweekt wordt het echter door verschillende omstandigheden eerder geslachtsrijp. We kennen dit bijvoorbeeld van verschillende Australische soorten. Ook bij de pruimekop is dit verschijnsel echter al waar te nemen. Zo was dhr. Hoekstra uit Noordbergum dit voorjaar (1984) in het bezit van twee paren hier gekweekte vogels van 1982. Hoewel ze nog niet op kleu-waren hebben toch beide paren eieren gehad. Hoewel die bij het ene stel onbevrucht waren is er toch bij het andere een jong uitgekomen. Het lijkt me niet denkbeeldig dat een dergelijke ontwikkeling zich ook bij de grijskop edelparkiet voordoet zodat we na verloop van tijd ook daarbij reeds na twee jaar de eerste jongen kunnen verwachten.

Hiermee waren de vogels een groot deel van februari bezig. Het eerste kwam vervolgens op 12 maart en daarna om de andere dag tot een totaal van vijf was bereikt. De pop broedde alweer vanaf het tweede ei; er bleken vier bevrucht te zijn waarvan de eerste twee op 10 april uitkwamen. Jammer genoeg was één jong nog diezelfde dag dood. De beide andere jongen kwamen op 11 en 14 april ter wereld. Ze waren volkomen naakt, en pas op 23 april, dus na een leeftijd van dertien dagen, kwamen de eerste veertjes door. Ook gingen die dag de ogen open en werden de twee oudsten geringd, gevolgd door het derde op 25 april, ringmaat: 6 mm.

Jammer genoeg zat de man op 27 april met opgezette veren op stok en ging daardoor het blok niet meer in. Na een wormkuur ging hij weer wat voeren en knapte hij goed op. Intussen was echter het jongste jong gestorven.

Doordat op 12 mei ook het tweede jong dood in het blok lag bleef er slechts één over; dit groeide echter verder goed. Op 16 mei keek het voor het eerst door het vlieggat maar het zou nog tot 26 maanden voor het uitvlooien. Het was toen even groot als de ouders, maar miste zeleen nog de lange staart. Verder waren kop en snavel nog niet op kleur. Het werd daarna nog weken door de oude gevoerd en werd zonder problemen in het najaar er bij gelaten, waarna in juni een retourtje Breda volgde.

Bobbel 4

Eerder in deze serie werden een aantal EXTERNE FACTOREN aangedragen die het normale kleurbeeld van een vogel kunnen veranderen; in het algemeen draagt zo'n kleurbeeldverandering het predicaat "incidenteel". Dus, wél afleesbaar maar niet terug te vinden in de nakom, hetgeen overigens vaker voorkomt dan U durft te dromen. Zo is bontvorming bij vogels die normaal niet bont zijn een incidentele afwijking, hoe vreemd dat ook moog klinken.

Eksters - oei-euvers - driekleurnonnen etc. hebben een bonte verenpracht, bij deze vogels is het "bontpatroon" een zuiver erfelijke aangelegenheid. Wanneer echter een kraai, een wilde eend, een kleurkanarie of een putter een aantal witte veren bezit is dat een incidentele bontvorming, dan is "ergens" aan de basis van die veer iets misgegaan met de normale erfelijke eigenschappen van genoemde vogels.

Een vink (*Fringilla coelebs*) heeft een zwartachtige staart waarvan de buitenste pennen wit zijn, die staart ontspringt aan een groen stuitkussen; een goudvink (*Pyrrhula pyrrhula*) heeft een geheel zwartachtige staart die ontspringt aan een wit stuitkussen;

een appelvink (*Coccothraustes coccothraustes*) heeft een staart die aan de inplant zwartachtig is en eindigt in een witte eindband, het stuitkussen is roze van kleur.

Dit voorbeeld is toegespitst op alleen de staart, er zijn ook nog andere verschillen die echter buiten beschouwing worden gelaten. Deze vinken hebben duidelijk verschillende staartuitvoeringen, in alle gevallen ten gevolge van erfelijke eigenschappen. In alle drie gevallen is sprake van bontvorming als ergens in de staart witte pennen aangetroffen worden, bij de vink niet de buitenste maar ergens in het midden. In de nakom van zo'n lichtbonte vogel worden slechts sporadisch jongen met bontvorming aangetroffen, kortom, de afwijking was incidenteel.

Er kan en mag in dit geval niet van een mutatie gesproken worden; daarvan moet duidelijk wel sprake zijn wanneer uit een koppel **normale goudvinken** jongen ontstaan die uitgevoerd zijn met bijvoorbeeld:

een zwarte staart waarvan de buitenste pennen wit zijn;

een zwarte staart die ontspringt aan een roze stuitkussen;

een zwarte staart die eindigt in een witte band.

Wanneer deze jongen op hun beurt opnieuw zulke afwijkende kleurvormen blijken te produceren dan is er een mutatie in de staartkleur opgetreden. Een erfelijke afwijking wel te verstaan!

Voor de één zal deze mutant weinig opzienbarend zijn, een ander zou het wel van de daken willen schreeuwen; het

hangt ervan af hoe er tegenaan gekeken wordt door betrokkene(n). Waarom werd nu zo'n weinig aansprekend voorbeeld gebruikt? Omdat de gemiddelde fokker bij het horen van het woord mutatie welhaast automatisch veronderstelt dat dan van een geheel ander kleurbeeld sprake is, er zijn echter veel meer mutaties op onderdelen dan volledig kleurbeeldveranderende mutaties, daarom.

Mutaties zijn niet per definitie de oorzaak van een totaal veranderd kleurbeeld, kunnen ook betrekking hebben op een deelgebied. Het aangename van dit alles is dat zelfs een deelmutatie totaalveranderend kan werken, daar zijn prima voorbeelden voor. Veronderstel eens dat bij een groene vogel (*sijs-agaporniden-brilvogels-kanaries-brotogetris-papegaai-neophema's* etc.) door een mutatie de ontwikkeling van gele kleurstof verhinderd (belet) wordt, dan ontstaan, ja juist, blauwe vogels.

Daaruit volgt dat niet groen + een wifactor blauwe vogels oplevert, blauwe vogels ontstaan bijna uitsluitend door het onttrekken van de geelcomponent aan de groene kleur, dan blijft als **restkleur** blauw over. Want, blauw is te maken van groen plus geel, groen plus wit levert hooguit lichtgroen op. Overweeg deze benadering eens in alle rust. U heeft één maand de tijd.

TOT DAN!

K.R.

KOLTEC MINIGARD

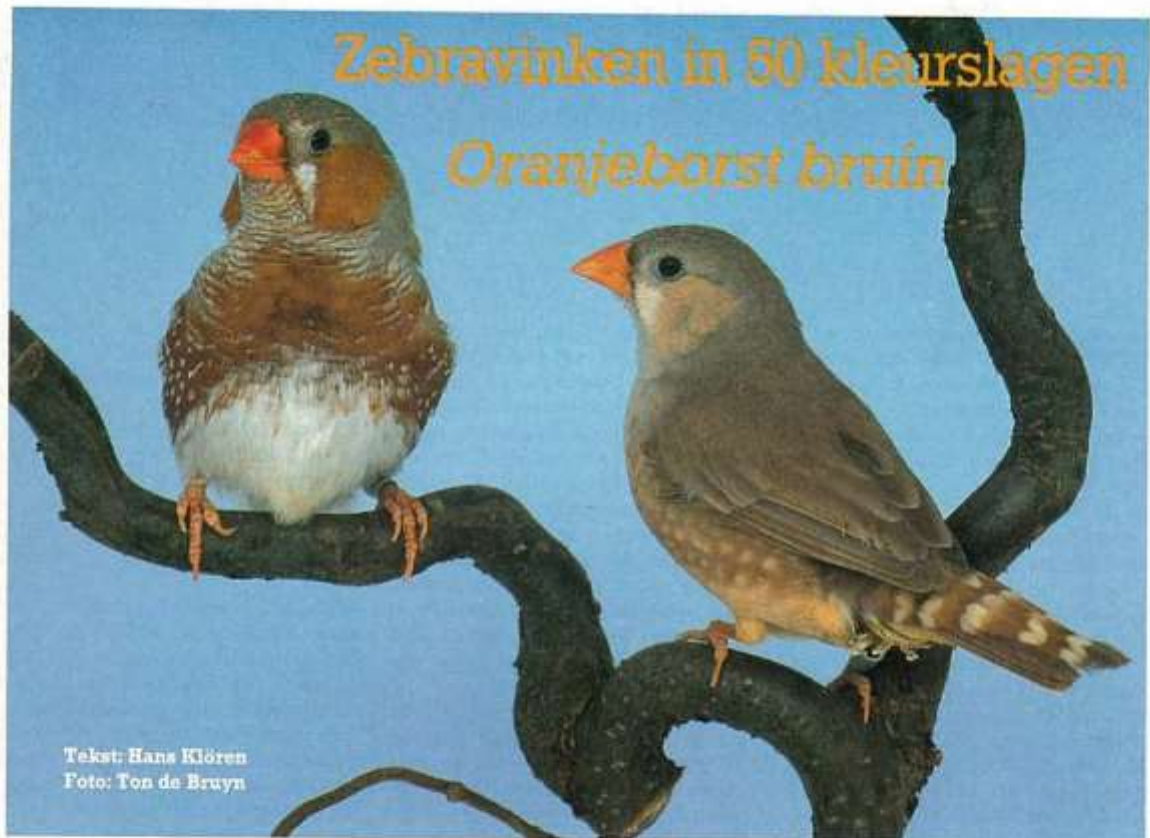
Een uitstekende en veilige schrikdraadinstallatie. Kemakeur en Rijkskeurmerk. Kompleet f. 175,-

- SCHOUWLAMP + batterijen FRANCO THUIS f. 15,00 door storting op Postgiro 30.88.464, of geldige betaalkaarten.
- DE IDEALE ZIEKENKOOI Regelbare warmte, in twee types, mooie uitvoering, ook als bouw pakket of inbouwset.
- ELEKTRONISCHE BROEDTHERMOSTAAT zonder installatie direct op het stopcontact, ook bruikbaar voor allerlei andere doeleinden. Temperatuurbereik 10-43 graden, zeer nauwkeurig, 1750 watt 220 volt.

- DIMMER met instelbare schemerstand, dimt 25 minuten op en af, 250 watt.
 - Elsteln infrarood donkerstralers, verwarmingslampen en elementen.
 - Temperatuur, vochtigheids-, combinatie- en broedmeters.
 - Broedthermostaat (met aethercapsule) inbouwset voor broedmachines.
 - Ruimtemthermostaten, schakelklokken, volièreverwarmers en schemerschakelaar.
 - Uitschuifbaar africhtstokje, ook losse onderdelen.
- Dokumentatie f. 1,50 op Postgiro 30.88.465 of geldige betaalkaarten.

H. DIJKS

R. v. Dalemstraat 5a, 5104 AL Dongen, Tel. 01623-13949 (ook 's-avonds).

Lutino halsband parkieten

Foto: André Bruggeman

Halsbandparkieten (*Psittacula krameri*) geheten, hebben het grootste verspreidingsgebied, gelegen in Azië en Afrika, dan welke parkietensoort ook.

In hun verspreidingsgebied leven ze paarsgewijs of in kleine families samen. Met behulp van hun sterke snavel vergroten ze boomholtes tot de geschikte

grootte. Op die molm leggen ze drie tot vijf witte eieren. Als erge houtverwoesters kunnen ze alleen in metalen kooien of voliëres gehouden worden. Dit is wel

het grootste nadeel van deze zowel nu als vroeger geliefde en volkomen winterharde soort. Door hun uitgestrekt verspreidingsgebied komen er twee ondersoorten voor, namelijk één in het afrikaanse deel en één in het aziatische deel. Het gevederte is overwegend groen, de onderzijde van de staart geel. De kin en een smalle halsband zijn zwart, onder de zwarte band loopt nog een rode band. Voor de ogen is er een smalle zwarte teugel. Wijfjes en jongen

De mutatie die de oranjeborst deed ontstaan vererft recessief autosomaal. Dit wil dus zeggen dat wanneer wij een oranjeborst paren aan een 'niet' oranjeborst, alle jongen 'niet' oranjeborst zijn, naar wel split voor oranjeborst. Wanneer deze split vogels onderling worden gepaard, zal 1/4 van de jongen oranjeborst zijn. Naast de oranjeborst grijs kregen wij dan ook al snel de oranjeborst bruin. In feite is deze combinatie eigenlijk niet zo spectaculair, ware het niet dat de oranjeborst-kenmerken bij de bruine oranjeborst beter tot hun recht komen dan bij de oranjeborst grijs.

Bij de oranjeborsten is b.v. het hebben van een geheel oranje borsttekening een zeldzaamheid. Zowel in de zebratekening als in de borstband zien wij vaak nog wat zwart pigment. Het kleinste spoorje zwart is bij de grijze oranjeborsten dadelijk zichtbaar en wordt als storend ervaren. Bij de bruinen is dit zwart veranderd in donkerbruin. Dit donkerbruin valt, indien het niet volledig heeft plaats gemaakt voor het oranjebruin, niet zo storend op bij de oranjeborst bruinen. Een andere prettige bijkomstigheid is dat het bruin op het dek van een bruine oranjeborst vaak warmer van tint is geworden t.o.v. het bruin van de normaal bruinen die wij kennen. Hierdoor komen de bruine oranjebor-

sten vaak beter uit de bus tijdens een keuring dan de grijze oranjeborsten.

Bij de afgebeelde bruine oranjeborstman is nog wat donkerbruin in de borsttekening te zien. Als het niet erger is dan zo, is het voor wat wij nu kennen bij de oranjeborsten al vrij goed te noemen. Bij de man is op het onderlijf een streep-tekening te zien. Dit kan worden aangemerkt als een zwartborst-kenmerk.

Bij de pop zijn duidelijk stippen in de flank zichtbaar. De vraag blijft of dit getolereerd moet worden of niet. De staarttekening van de pop is voor wat betreft de kleur van de tekening prima. Maar zoals bij zo veel oranjeborsten is de aftekening van de oranje blokjes niet strak, maar in het midden iets gepunt. Dit is natuurlijk fout en zal door selectie weggekweekt moeten worden.

Veel liefhebbers hebben zich bij het ontstaan van de oranjeborsten gestort op de kweek van oranjeborsten omdat er zo'n enorme vraag naar was. Bij deze kweek is niet zo gelet op het 'type' van de vogels, waardoor ze in de eerste rubriek van ons keurbriefje vaak niet hoog scoorden. Bij de afgebeelde pop zijn enkele storende typefouten te zien die vrij veel voorkomen bij de oranjeborsten. Het kopje is relatief klein en bovendien heeft de pop een zeer slechte snavelvorm, deze is veel te spits. Ook

duidelijk zichtbaar is het 'deukje' in de nek, het kopje is als het ware 'los' van de romp. Nu kan dat bij een border heel mooi zijn, maar bij een zebrevink wordt dit als storend ervaren.

Gelukkig zijn er de laatste tijd liefhebbers die bewust de oranjeborsten paren aan forse niet-oranjeborsten om uit deze kweek later betere oranjeborsten te kweken. Dit zal straks ongetwijfeld resulteren in een grotere aanbod oranjeborsten op de tentoonstellingen. Momenteel worden ze eigenlijk nog niet in die aantallen tentoongesteld zoals dat enkele jaren geleden verwacht werd.

Mogelijk dat die wat tegenvallende verwachtingen mede te maken hebben met het feit dat veel kwekers de oranjeborst vrij snel gingen combineren met andere kleurlagen. Het gevolg is nu wel dat vrij veel oranjeborsten zwartborst-kenmerken tonen. Dit mogen dan wel goede kweekvogels zijn, maar voor de tentoonstelling zijn ze niet geschikt omdat de keurmeester de zichtbare zwartborst-kenmerken vrij zwaar zal straffen wanneer ze voorkomen bij normale oranjeborsten.

De zwartborst oranjeborst heeft overigens voor zeer verrassende kenmerken gezorgd, maar daar komen wij in een volgend artikel nog op terug.

hebben geen enkele band.

Bij gelegenheid worden halsbandparkieten nog ingevoerd, niettemin kweekten deze vogels in Europa reeds gedurende honderd jaar. De kweek lukt vrij gemakkelijk omdat de soort zonder veel problemen tot broeden overgaat. Het grootste probleem spruit voort uit de reiging van de dieren om reeds in februari te beginnen en daarbij de voorkeur geven aan de nestkasten die in de open lucht zijn opgehangen. Bij koude winters krijgen de wijfjes dan legnood, ofwel verkleumen de jongen in het nest ietgeenstaande hun goedgevulde trop. Dit komt omdat de ouders hun jongen niet lang genoeg hoeden. Even tussendoor, de Grote Alexander-, de pruinekopparkiet en aanverwante soorten vertonen ook dit nestgedrag. Hangt men een nestkast op vóór maart/april of pijkert men het invlieggaat dicht dan laten de vogels hun eieren van de zitstok op de grond vallen. Hierdoor moet de eerste broedronde afgeschreven worden. Gelukkig beginnen ze later in het seizoen aan een ronde die dan meestal probleemloos verloopt. Door de jaren heen zijn er spontane kleurmutaties ontstaan. Daarvan zijn de prachtige lutino's de allereerste vorm. Deze lutino's ver-

den zelfs in het wild aangetroffen. Hun ogen zijn rood, het gevederde geel, de rode halsband bleef behouden, de zwarte echter werd wit.

De manier van vererven is zoals bij de meeste lutino's in de parkietenfamilie geslachtsgebonden; wat er op neer komt dat bij een gemengd kweekpaar de lutino eigenschap enkel door het mannetje doorgegeven wordt, en dan nog enkel aan zijn dochter. De mannetjes stammend uit een lutino man en een groen wijfje zijn groen doch split voor lutino. Omgekeerd worden uit een groene man en een lutino wijfje enkel groene jongen geboren, maar de mannelijke jongen zijn split voor lutino, de vrouwelijke niet. Met andere woorden een wijfje kan nooit split voor lutino zijn. Een split man en een lutino wijfje geeft lutino's en groene jongen van beide geslachten waarvan de groene mannetjes split voor lutino zijn en de groene wijfjes enkel groen doorvererven. Split man \times groen wijfje geeft in het beste geval 25% lutino wijfjes, alle andere jongen zijn groen en van de mannen is enkel de helft split voor lutino. Daarom is deze paarvorming weinig aan te bevelen.

Lutino \times lutino brengen enkel lutino jongen voort, maar deze paarvorming is voorlopig nog af te raden, omdat de jongen die hieruit voortkomen geen groot weerstandsvermogen hebben en ook veel kleiner blijven. De mooiste lutino's worden hedentendage gekweekt uit een split man \times lutino wijfje. Split mannetjes zou men enkel van een betrouwbare kweker mogen kopen met garantiebewijs. Deze vogels zijn uiteraard duurder maar de toekomstige kweker weet tenminste met zekerheid wat hij gekocht heeft.

Er zijn ook gele vogels met een zweem van groen in de pluimen, donkere ogen, maar de meeste blijven niet zo helgeel van kleur. Telkens bij het ruien in de loop der tijd verkleuren deze lutino's naar een donkerder kleur tot ze haast niet meer te onderscheiden zijn van de wildkleur.

Andere mutaties zijn de blauwe en de Albino (witte) halsbandparkieten. De blauwe kleur vererft zoals de blauwe grasparkiet, recessief. Zo kunnen de beide geslachten groen zijn of split naar blauw, doch bij de aankoop van splitvo-

vervolg op pag. 154

Lutino halsband parkieten

geels is nog meer voorzichtigheid geboden, daar deze mutatie voorlopig nog vrij zeldzaam en daardoor duurder is. De albino's vererven zoals de lutino's, geslachtsgebonden.

Halsbandparkieten voedert men met papegaai- en een graanmengsel met zonnebloempitten en enkele noten. Ze eten ook het mengsel voor grasparkieten. Voor de kweek hebben ze graag gekiemde haver en tarwe samen met overvloedig groen ter beschikking. Wij bieden de vogels het ganse jaar door niet giftige loofboomtwijgen aan, ingeval van nood voldoen kleine pijnboomtakken goed. Dit geven van takken is om hun sterke knaaglust te bevredigen. Bij het afknagen nemen ze belangrijke werkzame stoffen samen met boomsap op. Nog doelmatiger is het hun voliëre te voorzien van, in dikte verschillende twijgen en takken, die tegelijkertijd als zitstok dienst doen. Harde kalksteen zal aan hun kalkbehoefte voldoen.

Reeds alleen voor het behoud van hun lange en vrij kwetsbare staarten zou de voliëre minstens vier meter lang moeten zijn voor één paartje halsbandparkieten, liefst met niet te veel zitstokken die dan niet te dicht bij de draad opgesteld worden. Lutino's moeten, om hun verenkleed in goede conditie te houden, kunnen baden of besproeid worden met een bloemenspuit. Dit baden verwijdert het stof uit hun pluimen, dat zich anders daarin vastzet en de zachte kleuren zullen niet meer aan te kijken zijn.

ORNI-MONDO

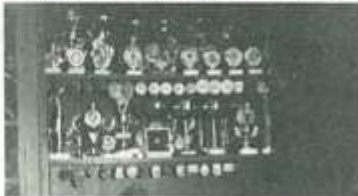
Frans Beirenslaan 125
2210 Borsbeek (bij Deurne-Antwerpen) België
Telefoon vanuit Nederland: 09.32.33.22.39.39

- Altijd in voorraad grote variëteit tropische vogels w.o. bijzondere astrilden, diverse Afrikaanse- en Zuid-Amerikaanse sijnzen, tangara's, toekans, toerako's, enz. enz.
- Zeer grote collectie benodigdheden zoals zaadzifters, ziekenkooien, schakelklokken, nestkastjes, boeken, enz. enz.
- Bovendien zijn wij enorm gesorteerd in de meest fraaie sportprijzen zoals bekens, zuilen, medailles, rosettes met uw eigen tekst bedrukt schildje en in de kleuren naar keuze. Prachtig materiaal tegen interessante prijzen. Vraag onze prijslijsten.
- Orni-Red een uitstekend beta-carothene voor al uw roodfactorige vogels.

ORNI-MONDO KOOPT OOK UW KANARIES,
AUSTRALISCHE PRACHTVINKEN, ZEBRAVINKEN,
GRASPARKIETEN EN AUSTRALISCHE PARKIETEN

Neem gerust contact met ons op?

De heer C. Martijn, J. v. Mellestraat 19 te GOES (tel: 01100-12868) schreef ons het volgende:

„Deze prijzen heb ik behaald vanaf dat ik de

WOLRO LUCHTREINIGER

heb aangeschaft. Ik behaal veel hoofdprijzen en zou het ieder willen aanraden het zelfde te doen. De vogels zijn in uitstekende conditie”.

„Zonder uw WOLRO apparaat kon mijn vrouw het niet lang volhouden bij de vogels vanwege haar zwakke longen. Nu wel.” Dit volgens de heer J. Koerts, C. Verdellenstraat 6, te HELDEN (tel. 04760-4214)

De heer L. Lucassen Schoolstraat 14, te VELDEN (Limb.) (tel. 04702-1825) schreef ons: „Ik ben sinds ik de LUCHTREINIGER gebruik van mijn allergie af en mag van de longarts vogels houden. Prima”.

Wilt u meer weten, vraag het gratis handboekje of kom naar onze showroom te Rotterdam. Geopend van 10.00 tot 16.00 uur. Onder het genot van een kopje koffie laten wij u graag de duizenden reacties zien van onze klanten.

WOLRO
LUCHTREINIGING
HARINGVLIET 90
3011 TG ROTTERDAM
010-135501 of 01807-18912

Luchtreinigers v.a. f. 269,- en 5 jaar garantie.

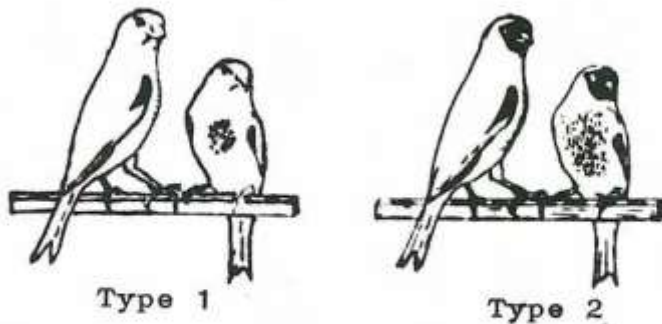
INFORMATIEBON VOOR REFERENTIE ADRESSEN.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

_____ referentielijst _____ handboekje.

Het is of 1 of 2

De Mozaiek kanaries.

Na enige jaren mozaïeken te hebben gefokt wil ik toch graag enkele kweekervaringen op papier zetten. Vele jaren is er gefokt om goede getekende mozaïek poppen (type 1) te brengen die de standaard zouden benaderen. Ondanks dat er toch bereikbaar weinig vogelliefhebbers mozaïeken kweken zijn er al heel mooie exemplaren ingezonden naar de tentoonstellingen. Vaak wordt er gezegd: die kweek met mozaïeken is mij te moeilijk, nou niet alleen om mozaïeken te fokken die de standaard benaderen is moeilijk maar ook alle andere kleurkanaries, dit maakt onze hobby juist ook zo boeiend. Werden in het verleden alleen maar de mozaïek poppen (type 1) erkend, nu ook de mannen (type 2).

In de standaardreizen spreekt men niet van poppen of mannen, maar over type 1 en type 2. Misschien dat men in de toekomst dat type 1 en type 2 nog eens vervangt door gewoon mannen en poppen te vragen, want ik heb mijn twijfels dat men in de toekomst ook poppen kan fokken die een masker dragen gelijk een man. Nu het vraagprogramma zowel type 1 als type 2 vraagt, moet er ook bewust gefokt worden op of 1 of 2. In het verleden heb ik altijd de poppen die een klein masker droegen uitgeschakeld voor de kweek, want men moest poppen gebruiken met goed onderbroken oogstreepjes, dat was ook juist, maar dan alleen om een goede type 1 vogels te fokken. Voor het fokken van type 2 vogels gebruik ik die poppen welke al een klein masker dragen, en mannen die een goed gesloten masker dragen, dus niet boven de snavel onderbroken. De mannen welke boven de snavel het masker gespleten hebben zijn ideaal voor de type 1 kweek.

Uit mijn betoog kunt u opmaken dat het heel erg moeilijk zo niet onmogelijk is om van een stel vogels, én goede poppen én goede mannen te fokken. Als men eenmaal vogels heeft gefokt die goed getekend zijn wordt het moeilijk om dit resultaat vast te houden, het blijft altijd balanceren om zoals bij alle vogels, de juiste fokcombinaties te kiezen. Gelukkig is de liefhebberij voor mozaïeken toegenomen, zelfs is er in Noord Nederland een club van mozaïekwekers, misschien een aansporing voor liefhebbers elders in ons land om ook een dergelijk initiatief te starten. Het is wel gebleken, ook met andere vogelsoorten, dat specialisatie de kwaliteit aanzienlijk kan verbeteren. Nu het vraagprogramma is uitgebreid ligt er een scala van mogelijkheden welke kleurslagen u wenst te fokken. Jammer, zo zie ik het althans, dat er nog mozaïeken worden gevraagd met een ivoor tekening.

Nog veel plezier en succes toegewenst met de mozaïekweeke, en misschien tot een volgende keer.

Door: J. Vos

Hoe belangrijk is badwater?

Sportvrienden, het moet mij van het hart, dat ik jaren met dit probleem zat: hoe kan ik als zangkanariekeuker mijn vogels badwater geven in de wedstrijdperiode?

Als kwekers weten wij dat baden in de kleine inzetkooitjes nu eenmaal onmogelijk is. Tenminste om in die kooitjes een bakje met water te zetten of er voor te hangen.

Sinds kort is er een methode om het baden in de kooitjes mogelijk te maken. We nemen een afwasbak of teiltje, gevuld met drie tot vijf cm water op kamertemperatuur. Dan nemen we het inzetkooitje, doen er ± drie zangkanaries in. Tevoren hebben we de zandlade en de zitstokjes verwijderd. De vogels staan nu op de bodem van het inzetkooitje. Nu laten we het kooitje met de vogels rustig zakken in het water. Ze kunnen nu rustig baden en flodderen, we kunnen ze ook nog rustig besprenkelen met een plantenspuit, maar dit laatste hoeft niet.

Gewoonlijk zetten we op de kooitjes de ringnummers van de vogels, zodat we na het baden kunnen nagaan in welke kooi ze terug moeten. Een vogel die goed wil baden gaat in het water staan, ontsluit dan zijn buikveren, zakt door zijn pootjes en schuift het water over zijn gehele lichaam heen.

We moeten er wel voor zorgen dat de kamer waar we ze laten baden tochtvrij en op temperatuur is.

Deze methode heb ik van een jonge vrouwelijke kweker (mevr. Van de Kant te Bunnik) overgenomen. Het blijkt een waar succes.

Reeds vele zangkwekers hebben van mij deze methode doorgekregen en met succes uitgetest.

Ook is dit een goede methode voor kleurkanaries en tropenkwekers. Ik zelf heb een proef genomen met maar heft twaalf kleurkanaries tegelijk in één inzetkooitje. Een paar minuten baden was al voldoende. Toen waren de pootjes schoon en kon ik ook gemakkelijk de staartjes schoonmaken. De vogels zongen allen na een paar uur weer het hoogste lied!

De vogels kunnen door deze methode ook beter ontwikkelen en ze krijgen ook een betere bevedering.

De vogels worden gezonder en ze krijgen een geweldige zanglust. Badwater hoeft niet, maar het zou eigenlijk wel moeten, elke dag.

L.A. van Oostrom

ysel

Spiereen bij de vogels

prof. dr. Anthonie Stolk

Van oudsher heeft de mens gedacht dat hij zelfstandig zou kunnen vliegen. Vleugels kunnen immers van licht stevig materiaal worden gemaakt en die kunnen dan aan de armen worden bevestigd. De armspiereen zouden dan door snelle, krachtige beweging het werk moeten doen om de mens van de grond te verheffen. Dit blijkt echter een misrekening te zijn. Probeer jezelf maar eens op te drukken, als je met wijd-gespreide armen op de grond ligt. Dit lukt gewoon niet en je hebt niet veel tijd nodig om tot die conclusie te komen. De borstspiereen zijn niet in staat om ons zware lichaam ook maar een ogenblik in de lucht te houden.

De vliegspiereen nemen ook qua gewicht een belangrijk deel van het vogellichaam in. Meer dan de helft van het totaalgewicht aan spiereen en een vijfde van het gewicht van de hele vogel blijkt op rekening van de vlieg- of borstspiereen te komen. Ze worden in de kleine en de grote onderscheiden. Wij kennen ze in culinair opzicht als het witte vlees van kalkoenen en kippen.

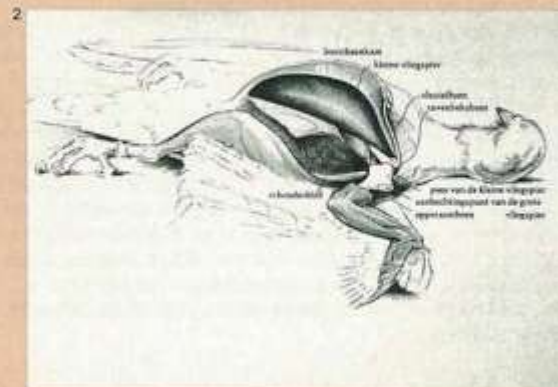
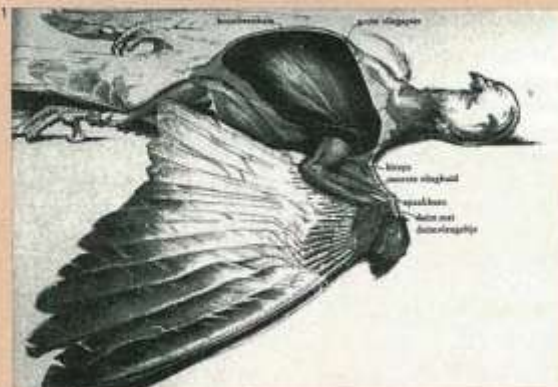
Die borstspiereen zijn bij goede vliegers donkerrood als gevolg van de grote bloedtoevoer, die de gaswisseling (aanvoer van zuurstof en afvoer van koolzuur), alsmede het brandstoftransport verzorgt. Zonder dit zouden die spiereen hun werk niet kunnen doen en kon de vogel in het geheel niet vliegen. Tijdens de vlucht ondersteunen de borstspiereen de vlucht onder de werking van reusachtige krachten.

Aan de sleutelbeenderen, aan de randen van het borstbeen en aan het onderste deel van de borstbeenkam zijn de grote vliegspiereen aangehecht. Daarvan lopen de spiervezels naar één punt, het uiteinde van de spier, dat be-

vestigd is aan de onderzijde van een kleine richel. Dat bevindt zich bij de opperarm-beenkop. Zoals de figuur duidelijk laat zien, beweegt de samentrekking van die spiereen de vleugel krachtig omlaag. Overigens gebeurt dit met meer kracht dan het geval zou zijn, als de spier niet aan de kam, maar aan het borstbeen zelf bevestigd was. Voor hetzelfde doel werd door de uitgestorven vliegende reptielen (*Pterosauria*, de geslachten *Pterodactylus* en *Pteranodon* bijvoorbeeld), alsmede door de vleermuizen als de enige echt vliegende zoogdieren, eveneens een borstbeenkam voor de vliegspiereen ontwikkeld. Bij de loopvogels (de struisvogel en de nandoe bijvoorbeeld) zijn de borstspiereen sterk gedegeneerd. De niet door de lucht vliegende pinguïns zouden wat dit betreft hun borstbeenkam kunnen missen, maar met het oog op het vliegen door het water was het nuttig om die te laten bestaan.

De kleine vliegspiereen zijn ook bevestigd aan de borstbeenkam. Hun functie

bestaat in het omhoogbewegen van de vleugels. De opslag van de vleugel kost slechts een fractie van de energie die voor de neerslag is vereist, en daaronder zijn die kleine vliegspiereen ook minder krachtig ontwikkeld. Ze zijn dan ook belangrijk kleiner dan de grote vliegspiereen, waaronder ze zich bevinden. Op het eerste gezicht lijkt het absoluut onmogelijk te zijn om de vleugel omhoog te brengen door een lager dan de vleugel liggende spier. Met een kort en goed geniale kunstgreep werd dit echter toch mogelijk gemaakt: de lange pees van een kleine vliegspier loopt door een gat, dat gevormd wordt op het punt waar schouderblad, ravenbeksbeen en sleutelbeen samenkomen. Dit gat bevindt zich op de grens van drie beenstukken. Genoemde pees loopt door dit gat en is (zoals de figuur duidelijk laat zien) aan de bovenkant van het opperarmbeen bevestigd. Bij samentrekking van de kleine vliegspier wordt de vleugel hierdoor omhoog bewogen. Zijn gewerde dieren in staat hun voorpoten naa-

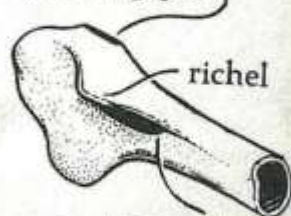
de rug te bewegen, dan wordt dit met aan de rugzijde gelegen spieren gedaan, met uitzondering van de vogels. Laatstgenoemden moeten een laag zwaartepunt hebben en kunnen zich daarom geen spier van een dergelijke omvang veroorloven. Dit unieke systeem dat in de loop van de evolutie werd ontwikkeld, blijkt werkelijk het ei van Columbus te zijn.

Een groot aantal beenderen van de vogelvleugel blijkt volkomen vergelijkbaar met bepaalde beenderen in de voorpoten van landdieren te zijn. Wel blijken ze aan het vliegen als een speciale wijze van voortbeweging te zijn. Het opperarmbeen is kort en stevig en heeft een gewricht met de schoudergordel, die de gewrichtskom draagt. Een richel voor de aanhechting van de grote vliegspeer bevindt zich op het vlak van de voorbovenzijde van de opperarmbeenkop. Voor de aanhechting van de kleine vliegspeer is aan de bovenzijde van de opperarmbeenkop een kleinere richel aanwezig.

Door spaakbeen en ellepijp wordt de onderarm gevormd, een combinatie van beenstukken, die bij de meeste vogels langer dan het opperarmbeen is. De pols wordt bij de meeste gewervelde dieren door een aantal kleine beenstukjes gevormd. Bij de vogels zijn er maar twee als afzonderlijke beenstukken aanwezig, terwijl de rest met de drie vergroeide middenhandsbeentjes zijn vergroeid. Van de vijf vingers van de oorspronkelijke hand van de gewervelde dieren zijn er bij de vogels maar drie overgebleven. Gewoonlijk worden ze als de duim en de twee daaropvolgende vingers beschouwd. Volgens bepaalde deskundigen zouden de overgebleven vingers de nummers twee, drie en vier vertegenwoordigen.

De duim blijkt vrij beweeglijk te zijn en de drie veren van het duimvleugeltje te dragen: een klein onderdeel van de vleugel slechts, maar voor het vliegen van de grootste betekenis. Nummer

aanhechtingsplaats kleine vliegspeer

aanhechtingsplaats grote vliegspeer

linker opperarmbeen

twee komt met onze wijsvinger overeen en is lang en uitstekend ontwikkeld. Het uiterste kootje blijkt uitgehold te zijn om op die manier plaats te kunnen bieden aan de stevige spoel van de voorste slagpen. In geringe mate is de derde vinger ontwikkeld, die van slechts één klein kootje is voorzien.

De grote slagpennen worden ook wel handpennen genoemd en zijn op de hand ingeplant. De kleine slag- of armpennen blijken op de achterrand van de ellepijp ingeplant te zijn. Daarop bevinden zich kleine ronde benen heuveltjes, waarmee de spoelen van die slagpennen beweeglijk zijn verbonden. De schouderdekveren groeien van de schouder uit.

Door kleine dekveren die dakpansgewijs zijn gerangschikt, worden de slagpennen gedeeltelijk bedekt. Door een vlak vlies worden ze bovendien nog ondersteund, waardoor een stevige en toch soepele constructie is gewaarborgd. Een ander vlies wordt aan de voorzijde aangetroffen; dit wordt de voorste vlieghuid genoemd, die zich van de schouder tot de pols blijkt uit te

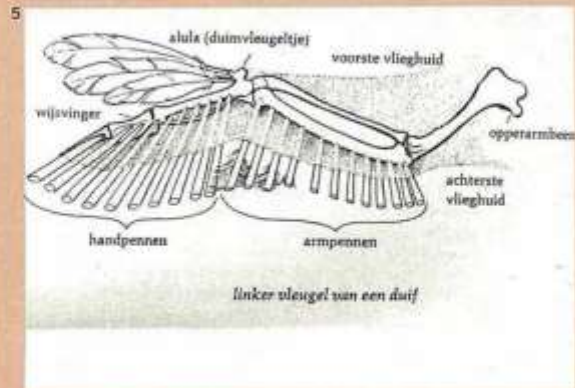
strekken. Met kleine dekveren is deze vlieghuid bedekt en op die manier wordt een belangrijk onderdeel van het draagvlak van de vleugel gevormd. De achterste vlieghuid is een kleiner vlies, dat zich aan de achterzijde bevindt en regelrecht van de romp naar de elleboog loopt.

Om het opperarmbeen te doen draaien trekken verschillende spieren de vleugel naar voor en achter. Voor het vouwen en strekken van de vleugel wordt weer door andere spieren gezorgd. Zelfs zonder ontleden blijken ze door de huid aan de onderzijde van een gestrekte vleugel heen goed zichtbaar te zijn. Met behulp van eigen spieren kan het duimvleugeltje bewegen. Voor de regeling van de slagpenbeweging blijkt een ingewikkeld systeem van spiertjes en pezen langs de achterzijde van de hand aanwezig te zijn.

Staan en lopen

Het staan en lopen van de vogel komt door de bekkengordel tot stand; die is dan ook zo gevormd, dat aan alle mogelijke eisen is voldaan. De vorm is (evenals bij het borstbeen) gebogen, met betrekking tot de richting van de krachten, die erop worden uitgeoefend. Aan de rugzijde is een groot vlak gelegen, dat ruimte voor de aanhechting van een groot aantal spieren biedt, die voornamelijk een rol spelen bij het lopen. De mieren zijn onder de bekkengordel gelegen en zijn op die manier uitstekend beschermd. De ingewanden, de voortplantingsorganen en andere kwetsbare delen worden eveneens door het bekken beschermd en ondervinden daarvan uiteraard de benodigde steun.

Aan beide zijden wordt het bekken door die beenstukken gevormd. Ze blijken zo dun als papier te zijn, maar toch nog voldoende stevigheid te bieden. Hiervan is het darmbeen tegen het heiligbeen aan gegroeid, het ischium is vergroeid met het darmbeen, terwijl het schaambeentje een smalle beensplinter

6

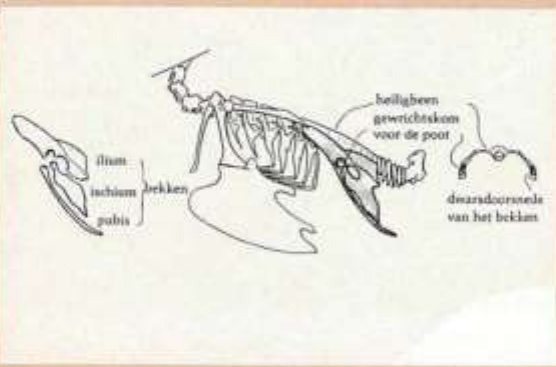

is, die evenwijdig aan het ischium naar achter uitloopt. Waar deze drie beenstukken elkaar ontmoeten, wordt een ronde holte gevormd: de gewrichtskom van het heupgewricht. Daarin blijkt de gewrichtsknobbel van het dijbeen te passen. Opmerkelijk is dat de beide helften van de bekkengordel elkaar niet aan de buikzijde ontmoeten. Als gevolg daarvan kunnen de ingewanden laag neerhangen, waardoor het zwaartepunt behoorlijk laag wordt gehouden. Het korte dijbeen kan naar voor en achter bewegen. Opzij blijkt niet mogelijk te zijn, als gevolg waarvan een vogel met geen mogelijkheid zijn poten kan spreiden. Het dijbeen is relatief kort, zo kort zelfs dat het bij oppervlakkige inspectie van een levende vogel gewoonlijk niet wordt gezien. Dit beenstuk heeft een gewricht met kuit- en scheenbeen. Er is een soort knieschijf aanwezig en op die manier is er een situatie ontstaan, die met die van ons mensen overeenkomt. Goed beschouwd is het scheenbeen met twee voetwortelbeentjes vergroeid. Bij de mens vormen de voetwortelbeentjes het enkelgewricht. Een beensplinter aan de achterzijde van het scheenbeen is alles wat van het kuitbeen over is. Onder het zogenaamde enkelgewricht bevindt zich het loopbeen, een vergroeiingsprodukt van drie of meer voetwortelbeentjes en drie middenvoetsbeentjes. Bij de mens wordt het voetgewelf door de middenvoetsbeentjes gevormd.

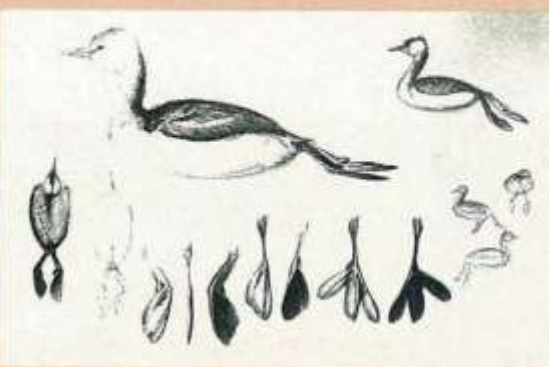
Bij de vogels kunnen de tenen uit het oorspronkelijke vijftal van de gewervelde dieren worden afgeleid. Het gebruikelijke aantal is vier, waarbij nummer één met onze grote teen overeenkomt en naar achter wijst. Zijn functie is het geven van steun en om als haak te dienen bij het grijpen van takken. Bij de meeste vogels wijzen de nummers twee, drie en vier naar voren. Een vogel staat op zijn tenen, waarbij de hiel zich boven de grond bevindt. Zoals bekend is dit ook bij honden en katten het geval en zijn wij gewoon om hier (in tegenstelling tot **zoelgangers** zoals wij mensen) van **teengangers** te spreken. Vogels kunnen bijgevolg teengangers worden genoemd. Een hartlopend mens gebruikt zijn tenen op dezelfde manier, zoals honden, katten en vogels dit doen. Een mens staat op twee benen en een vogel op twee poten, maar toch doen ze dit niet op dezelfde manier. Wilt u als vogelliefhebber eens de speciale houding van een vogel aannemen, dan moet u het lichaam voorover buigen totdat het vrijwel evenwijdig aan de grond is. Vervolgens de knieën buigen, totdat ze vrijwel de borst raken en op de tenen gaan staan. Een bijzonder ongemakkelijke houding voor een mens en als u in de spiegel kijkt, zult u zien dat het nog grappig is ook. Overigens zullen uw huisgenoten u daarvan ook wel overtuigen! De vogel heeft het wel veel minder moeilijk, omdat hij in het bezit is van een

lang heiligbeen en bekken, tezamen met het naar voren gerichte dijbeen, daarin de spiermassa's is opgenomen. Het steunpunt wordt daardoor naar voren verplaatst en als gevolg daarvan het lichaamszwaartepunt beter verdeeld. De vogelpoot toont een vèrgaande aanpassing aan de vliegende levenswijze. Prachtig is dit bij de slanke poot van de blauwe reiger *Ardea cinerea* te demonstren. Duidelijk is de tendens waar te nemen om alles wat zwaar is (zoals de spieren bijvoorbeeld) zo dicht mogelijk bij de romp te houden. Op die manier blijft het gewicht ervan dicht bij het zwaartepunt, terwijl slechts lange, lichte pezen tot in de ledematen doorlopen. Overigens geldt dit voor alle vogels. De pootspieren van een groot aantal vogelsoorten hebben een belangwekkende eigenschap, die bijzonder doelmatig blijkt te zijn. Het betreft een mechanisme, dat de vogel om zo te zeggen stevig vasthecht aan de tak waarop hij zit. Buigen de poten door (wat natuurlijk gemakkelijk kan gebeuren), dan worden de naar de tenen lopende pezen automatisch aangetrokken, met het gevolg dat de tenen de tak vastgrijpen. Daarna kan de vogel alleen loslaten, als hij zijn lichaam omhoog beweegt. Dit is bizon-

7

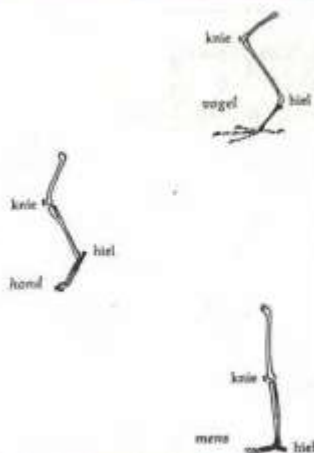

10

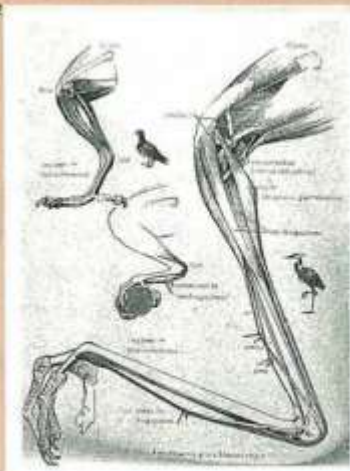
use!

De

der belangrijk, want daardoor kan een vogel zich tijdens de slaap helemaal ontspannen zonder het gevaar te lopen van zijn tak te vallen. Genoemd mechanisme zorgt er wel voor, dat hij blijft zitten zonder er moeite voor te doen.

Bepaalde vogels die grote, levende prooien buitmaken (bepaalde roof- of grijpvogels bijvoorbeeld) blijken ook dat bijzonder praktische teenbuigingsmechanisme te hebben. Zo komen bij de oehoe's van het geslacht *Bubo* krachtige klauwen aan de vier tenen voor. Raakt de wil zijn prooi, dan slaan de tenen er automatisch in, als gevolg van het doorbuigen van de poten. Zijn de klauwen eenmaal in de prooi gedrongen, dan zal het gewicht van de prooi alleen maar voor verder doordringen zorgen. Het spartelen van de prooi doet daar ook in belangrijke mate aan mee. Zoals bekend bestaan er wat de vogelsnavels betreft allerlei variaties. Met vogelpoten is dit ook het geval. Met het leven in verschillende milieus blijken verschillen in vorm en functie regelrecht samen te hangen. Zo bezitten spechten

poten, die bijzonder voor het hechten aan boomstammen zijn geschikt: twee tenen voorwaarts en twee tenen naar achter. Aanpassingen aan het zwemmen kunnen goed bij vogels met zwempoten worden geobserveerd: bij aalscholvers bijvoorbeeld, alsmede bij zeeduikers, meeuwen en eenden. Futen hebben zwempoten, die wel heel bijzonder van bouw zijn. Deze watervogels hebben in plaats van zwemvliezen tussen de tenen een soort peddels, die zich uit de tenen hebben ontwikkeld. Het loopbeen blijkt eveneens een onderdeel van dit voortbewegingsapparaat te zijn. De aanpassing is wel bijzonder geraffineerd en heeft zelfs betrekking op het skelet, dat de poten de vereiste stevigheid geeft, alsmede op de schubben van de poten. Het loopbeen is wat afgeplat en de beenstukjes van de tenen zijn naar de uiteinden toe steeds platter, totdat ze worden afgesloten met een platte nagel, die volkomen in de peddel is opgenomen. Met het korte dijbeen heeft het lange scheenbeen een gewricht, dat het hele onderbeen in staat stelt om naar behoefte zijdelings te

draaien. De bijzonder efficiënte voortstuwing, waarover de fuut beschikt, is aan die speciale voorziening van de poten te danken. Zelfs de kleur daarvan blijkt bij die speciale aanpassing te passen. Het buitenvlak is donker en het binnenvlak lichtgekleurd. Omdat de poot bij het zwemmen draait, komt de buitenzijde boven, die bij de donkere rugzijde past. Daarentegen past de onderzijde bij de lichte buikzijde van de vogel. Donker boven en licht onder veroorzaakt een beschermende ontschaduwing (heel duidelijk bij een vis bijvoorbeeld) en die wordt op die manier onverminderd gehandhaafd.

Door genoemde spieren wordt slechts een klein, maar belangrijk deel van het geheel gevormd. Zo zijn er nog spieren, die de onderkaak, de oogleden, de staart en de tong bewegen. Wat er bij de laatste allemaal te pas komt, laten vogels zoals kolibries en honingzuigers ons duidelijk zien, maar laten wij niet vergeten dat vogels, die hun tong minder laten zien, op dit gebied toch ook wel wat presteren. Al deze spieren zijn ondergeschikt aan de wil en worden daarom ook wel **willekeurige spieren** genoemd. De fijne bouw toont aan, dat ze dwarsgestreept zijn. Andere spieren zijn niet dwarsgestreept, maar **glad** en die blijken helemaal niet onder invloed van de wil te staan. Zulke **gladde spieren** bevinden zich bijvoorbeeld in de wand van de bloedvaten en van het spijsverteringskanaal, alsmede in de voortplantingsorganen. Vlak onder de huid bevinden zich ook gladde spieren, die voor het bewegen van de veren zorgen (het opzetten bijvoorbeeld). Het hart is een holle spier van weer een ander type.

Illustraties

1. Vleugelspieren en grote vliegspier bij de duif.
2. Situatie van de kleine vliegspier bij de duif.
3. De belangrijkste vliegspieren schematisch weergegeven.
4. Linker opperarmbeen.
5. Linker vleugel van een duif.
6. Vleugel van een duif met skeletdelen en veren.
7. Heiligbeen en bekken (van opzij gezien).
8. Heiligbeen en bekken (van boven gezien).
9. Achter-extremititeit van de vogel, de hond en de mens.
10. Peddelvormige achterpoten van de kuifduiker.
11. Linker poot van de Amerikaanse oehoe.
12. Amerikaanse grote blauwe reiger.

De Blauwvleugelkookaburra

Tekst: Meindert de Jong
Foto's: P.E. Roders

De familie van de ijsvogels is verdeeld in twee onderfamilies, namelijk de vis-ijsvogels en de bos-ijsvogels. Men onderscheidt niet minder dan 18 geslachten met 84 soorten en een groot aantal ondersoorten. De enige in ons land voorkomende soort behoort tot de vis-ijsvogels. Zijn wetenschappelijke naam is *Alcedo atthis*.

U zult straks wel aan de weet komen, waarom ik hier de "zondagse naam" vermeld. Graag wil ik u iets vertellen over de kookaburra's, die tot de zogenaamde bos-ijsvogels behoren. Er zijn vier soorten kookaburra; daarvan zijn de lachvogel of lachende kookaburra met de blauwvleugel kookaburra verreweg het best bekend. Zij behoren tot het geslacht *Dacelo*. Als u dat woordje goed bekijkt dan ziet u dat het een anagram, een letteromzetting is van *Alcedo*, dat gewoonweg "ijsvogel" betekent. In ons lijfblad is reeds meermalen de "lachende hans" aan bod geweest, maar de blauwvleugel veel minder, althans voor zover ik weet. Daarom neem ik deze vogel dit keer eens bij de kop, zij het dan ook figuurlijk uiteraard. De Latijnse naam is *Dacelo leachi*, de soortnaam is afgeleid van de auteursnaam dr. William Elford Leach, die leefde van 1790 tot 1836. Deze Britse zoöloog, die geruime tijd werkzaam is geweest in het British Museum, schreef o.a. "Systematic Catalogue of the specimens of the indigenous Mammalia and Birds that are preserved in the British Museum" (1816); "Ross' Voyages Disc." (1819). Vandaar dat men de vogel in Australië ook kent als Leach's kingfisher. De vogel heeft daar trouwens nog andere benamingen, die ik u zal besparen. Het woongebied strekt zich uit over tropisch noordelijk Australië, van de Shark Baai in het westen tot Brisbane in het oosten. Bij voorkeur houden zij zich op in de tropische bossen of de uitgestrekte savanna-bossen. Daar bouwen de ijsvogels hun nesten, hetzij in een holle boom of een gegraven hol in een termietenest, dat zich in een boom bevindt. Hierin komen de drie tot vier zuiver witte eieren

te liggen. Deze worden door beide ouders beurtelings bebroed en dat duurt ongeveer drieëneenhalve week. Van kookaburra's in gevangenschap is bekend, dat de ogen van de jongen pas na achttien dagen opengaan. Na ongeveer een maand is het kroost vliegvlug, maar wordt eerst nog enige tijd door de ouders verzorgd. Het broedseizoen valt in

de maanden september tot november. De blauwvleugel-kookaburra schijnt ook in Nieuw-Guinea voor te komen. Een levend exemplaar heb ik er nooit kunnen ontdekken. Eén keer zag ik een huidje in Manokwari of Fakfak. Dat is al tientallen jaren geleden...

Het voedsel van de kookaburra's is zeer veelzijdig, want men vermeldt: cicaden, sprinkhanen, duizendpoten, mieren, krabben, kevers, rupsen, hagedissen, kikkers en jonge vogels. Af en toe stelen zij vissen uit visvijvers. Heel wat slangen worden door de kookaburra's naar de andere wereld geholpen. Deze worden tegen een hard voorwerp – een tak bijvoorbeeld – doodgeslagen. Niet zelden "ontfermen" zich twee vogels over één slang. Een auteur zag een kookaburra vliegen met een slang in zijn forse snavel, terwijl een andere soortgenoot, de slang vasthield aan het andere eind.

De blauwvleugel kookaburra is iets kleiner dan zijn lachend familielid. Zijn lengte bedraagt 40 tot 45 cm. Ofschoon de foto's bij dit artikelje duidelijk zijn, geef ik u toch nog even het signalement van beide seksen. De gehele kop is witachtig met chocoladebruine lengtestrepen. De brede, donkere oogstreep, die bij de lachende kookaburra zo opvallend is, ontbreekt en daardoor lijkt de kop lichter. De rug is bruin, de vleugels zijn blauw, het lichtst op de dekveren. De stuit is fraai hemelsblauw, de onderdelen roomkleurig wit. De poten zijn geligbruin. Bij het mannetje is de staart diep blauw, bij het wijfje is dit lichaamsdeel geligbruin met zwartblauwe dwarsbandjes.

Helaas heb ik het geluid van een blauwvleugel nooit gehoord, wel dat van de "laughing jackass" en er schijnt nogal wat verschil te zijn. Het wordt het meest gehoord in de ochtenduren en tegen zonsondergang. Het geluid wordt als volgt beschreven: twee vogels zingen in koor een duet. De eerste begint met een schor "huff-huff-huff...", de tweede valt in met een hoger "wow-wow-wow...", tot zich tenslotte een kort, krijsend gelach ontstaat dat iets weg heeft van de lachvogel.

ysel

De

Menievogels van het geslacht pericrocotus

prof. dr Anthonie Stolk

Menievogels blijken ware bouwmeesters te zijn.

Deze helaas zeer weinig in volièeres of vitrines geziene zangvogels construeren niet alleen een fraai deugdelijk bouwsel, maar het is bovendien zo goed gecamoufleerd dat het er als een natuurlijke uitwas van een tak uitziet. Men slaagt erin om op zo'n ongedwongen manier korstmos aan het nestoppervlak vast te hechten, dat het nest vrijwel niet te vinden is, tenzij nauwkeurig op de bewegingen van de vogel wordt afgegaan.

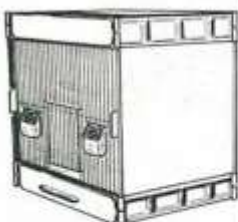
Zo'n nest is komvormig en klein en wordt gewoonlijk aan de top van een gevorkte tak bevestigd, op een hoogte van ongeveer vijf meter boven de grond. Als bouw materiaal worden gras, mos, worteltjes, dennenaalden en twijgen gebruikt, die met behulp van spinnewebben tot een stevig geheel worden bevestigd. Soms kan een nest zelfs helemaal uit spinrag bestaan, zoals dit ook bij bepaalde kolibries *Trochilidae* het geval is. Het legsel blijkt uit drie tot vijf lichtgekleurde eitjes te bestaan: blauwgrijs, groenwit of rozeachtig met paarse, grijze of bruine vlekjes. De broedtaak wordt uitsluitend door het vrouwtje ter hand genomen, maar aan het voeren van de jongen doet ook het mannetje mee. Het is werkelijk een belevenis om de bedrijvi-

ge dieren hiermee bezig te zien, voortdurend terugkerend naar het nest om de vrijwel onverzadigbare magen vol te stoppen. Dit blijkt vooral met spinnen en insecten te gebeuren, die in de boomtoppen tussen bladeren en twijgen worden gezocht. Insecten kunnen ook op vliegen-vangermanier in de lucht worden gevangen, waarbij men vanaf een vaste zitplaats bliksemsnelle uitvallen doet. Bovendien hebben menievogels nog een heel speciale vangmethode ontwikkeld, waarbij men van de aantrekkingskracht van bloemen voor insecten profiteert. Klapwiekend staat de menievogel dan bij of boven een bloem om de op de zoete nectar beluste insecten buit te maken. Goed beschouwd wordt bij deze vangmethode van lokaas gebruik gemaakt, al

werd dit niet door de vogel zelf geproduceerd of neergelegd. Men profiteert eigenlijk alleen maar van de gunstige omstandigheden, maar dit blijkt al meer dan genoeg van een behoorlijke graad van intelligentie te getuigen.

In het vrije veld trekken de menievogels gewoonlijk door de boomtoppen rond in kleinere of grotere troepen, die echter zelden groter dan veertig stuks zullen zijn. In het algemeen zijn ze vrij schuw en houden ze zich zo standvastig in de bovenlaag van het oerwoud op, dat men zich moeilijk van hun aanwezigheid zou kunnen overtuigen. Dat de mensen ter plaatse met hun bestaan op de hoogte zijn, hebben ze dan ook voornamelijk aan hun melodieuze gezang en felle kleuren te danken. Zo is het mannetje van de twin-

Door gebruik te maken van een uniek samenbouwsysteem geschikt voor alle denkbare mogelijkheden. Verschillende sets kunnen worden samengebouwd, zowel horizontaal als verticaal, tot broedkooien.

Fauna

Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a - 5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 04167-7 41 14
Corr.-adres:
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel
VOGELLIEFHEBBERS KENNEN 't

EDELCHEMIE PANHEEL B.V.
vecht voor een schoner milieu

Fabriceert: NEOFLEX E-3-X,
de beproefde frisse
INSECTENDODENDE verf
voor uw hokken, volièere,
broednesten, etc.
Het gebruik van insecticide
is 100 x minder.

Bel ons op...telefoon 04747-22 20

tig centimeter lange oranje menievogel **Pericrocotus flammeus** oranje-rood aan de onderzijde, oranje-rood met zwart aan de bovenzijde, terwijl de keel zwart is. Het vrouwtje en het jonge mannetje blijken dezelfde tekening te hebben, maar het oranje-rood is hier door heldergeel vervangen.

De bergmenievogel **Pericrocotus solaris** komt met hetzelfde kleurpatroon uit de bus, zodat beide soorten in het veld eigenlijk niet van elkaar te onderscheiden zijn. Uitsluitend krijgt men echter door de elkaar niet (of vrijwel niet) overlappende verspreidingsgebieden. Terwijl de bergmenievogel uiteraard een bergbewoner is, wordt de oranje menievogel in het laagland aangetroffen. Voor ons bijzonder interessant, want ongetwijfeld hebben we hier met een specialisatie te doen, waarbij uitgaande van een bepaalde stamoudersoort zowel het laag- als het bergland wordt geëxploiteerd. Op goede gronden kan men aannemen dat het voedselpakket van beide soorten enigszins verschillend zal zijn en dat er in de toekomst min of meer duidelijke soortkenmerken zullen ontstaan, die als voortplantingsbarrière kunnen optreden.

Kleiner is de vuurmenievogel **Pericrocotus igneus**, maar ook deze heeft een venkleed dat sterk op dat van genoemde soorten lijkt. Het vrouwtje blijkt zich slechts door een oranje-rode stuit te onderscheiden.

Bij de minder opvallende roze menievogel **Pericrocotus roseus** zijn de vleugels bruin, de bovenzijde grijs, de onderzijde wit en de kop zwart. Het mannetje heeft een brede witte band over het voorhoofd, die men bij het wat blekere vrouwtje vergeefs zal zoeken.

In India wordt de kortsnavelmenievogel **Pericrocotus brevirostris** gevonden, waarvan het scharlakenrode venkleed

intensief contrasteert met een glimmend zwart. Gaat gewoonlijk in troepen van ongeveer twintig exemplaren in de groene vegetatie naar spinnen en insecten op zoek. Ook bij deze soort kunnen de gele vrouwtjes en de scharlakenrode mannetjes bij de prooivangst voor een bloem gaan staan om op die manier een rijke buit binnen te kunnen halen.

De lichaamsvorm van deze met de rupsvogels **Campephagidae** nauw-verwante zangvogels is vrijwel gelijk. Daar de buitenste staartveren korter dan de binnenste zijn, is de wigvormige staart van een scherpe punt voorzien.

Menievogels mogen dan hoog in de bomen voorkomen, maar toch komen ze ook wel een enkele keer op de grond. Zo worden ze regelmatig in niet te ver van het oerwoud gelegen tuinen aangetroffen.

Door de roze menievogel wordt de zomer in Japan en Oost-Azië doorgebracht, terwijl hij's winters naar Maleisië en de Filipijnen trekt. Keert hij op noordelijker breedten na de winter terug, dan wordt zijn roep ter plaatse als een geliefde voorjaarsbode beschouwd. Dit wordt in Korea en Japan overigens ook met de meest noordelijke soort, de zwart-wit-grijs-gekleurde asgriuwe menievogel **Pericrocotus divaricatus** gedaan, die het nieuwe jaargetijde luidkeels met zijn heldere roep aankondigt. Bergbossen vormen zijn voortkeursgebied en daar bouwt hij ook zijn kleine dunwandige nest, waarvoor kleine twijgen, dennenaalden, korstmoss en mos als bouw materiaal worden gebruikt. Ook hier dient spinrag als efficiënt verbindingsmateriaal. Alleen het vrouwtje bebroedt de vier tot vijf grijsblauwe, aan de stompe pool purpergespikkelde eieren. Per seizoen wordt slechts één broedsel grootgebracht.

De vuurmenievogel komt in de kuststreken voor, waarbij casuarinabomen **Casuarina equisetifolia** worden gerefereerd. De oranje menievogel van de Filipijnen, Maleisië, China en India komt vanaf zeeniveau tot een hoogte van 2600 meter voor, terwijl de bergmenievogel op een hoogte van ongeveer 2500 meter voorkomt.

Menievogels worden vaak met andere vogelsoorten samen gezien, zoals vliegenvangers **Muscicapidae**, grassmussen **Sylviinae**, timalia's **Timaliinae** en nog wel enkele soorten meer. Levendig en fraai-gekleurd als ze zijn, dragen ze er daadwerkelijk toe bij aan het vaak sombere oerwoud (de teakwouden van Birma bijvoorbeeld) een wat vrolijker aspect te geven. Men kan dan ook niet anders zeggen dan dat ze alom worden gewaardeerd en dan ook de plaatselijke bevolking terdege van hun kwaliteiten doordrongen is.

De fraaie rode kleur van de menievogels blijkt van **carotinoïden** afkomstig te zijn. Evenals dit bij verschillende rode vogelsoorten het geval is (rode ibis **Eudocimus ruber** bijvoorbeeld, alsmede flamingo's **Phoenicopteridae** en de rode lepelaar **Ajaia ajaja**) verdwijnt die kleur bij ondoelmatige voeding, maar komt na toediening van carotinoïden terug. Als zodanig kunnen wij wortelschraapsel en uit worteltjes geperst sap gebruiken alsmede zeealgen, gras- en lucernemeel, paprika en levertraan. Het houden van de vogels in een zonnige buitenvolière werkt eveneens bevorderend voor het behouden van de intensieve rode kleur. Is deze verbleekt, dan kan hij op die manier weer herstellen. Als ander voedsel worden door ons meelwormen, krekels, sprinkhanen, mierepoppen, vliegen en andere insecten verstrekt.

BLANKESTIJN'S PET FARM B.V.

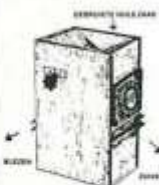
Turbinestraat 22
3903 LW Veenendaal
Telefoon 08385-14530

Wij vragen te koop:
alle soorten kleur-,
zang- en postuur-
kanaries.

NIEUW BIJ FAUNA!

Elektrische kafmolen (blezenafscheider)
50 tot 70% besparing op uw zaad-
kosten. 5 standenregelbaar geschikt
voor alle zaadsoorten (ook zonne-
pitten).

U kunt onze artikelen kopen bij iedere
goede speciaalzaak. Informeer anders
bij onze fabriek.

Fauna

Fauna metaalwaren b.v.
Hoofdstraat 138a - 5171 DH Kaatsheuvel
Telefoon 04167-7 41 14
Corr.-adres:
Postbus 146 - 5170 AC Kaatsheuvel
VOGELLIEFHEBBERS KENNEN 't

Diksnavelmezen

(Paradoxornithidae)

Tekst: Ed Wessels

Foto's: Horst Bielfeld en Ton de Bruijn

Deze vogels worden door de meeste ornithologen gerekend tot de Timalia's, enkele echter rekenen ze tot de familie van de Mezen (Paridae). Volgens mij zitten ze er net tussen in, ze hebben zowel kenmerken van de een als van de andere familie.

In totaal bestaan er 19 soorten van, allemaal afkomstig uit het bekende gebied met een zeer grote rijkdom aan vogels n.l. Z.O. Azië (Indo-China, Thailand, Birma enz.) Slechts een enkele soort wordt af en toe in West Europa ingevoerd.

In de natuur, zijn het vogels die in gemengde groepen rondzwerven in lichtbeboste streken, rietvelden en graslanden op zoek naar voedsel. Zij leven van allerlei kleine insecten, halfrijpe zaden en bessen.

Het nest wordt op een niet al te grote hoogte gemaakt in struikgewas, maar ook dikwijls in rietvelden en bamboebossen. Het aantal eieren in het open nest is meestal 3-4, welke 12-13 dagen worden bebroed.

Wat direct aan deze, weinig kleurrijke, maar toch heel interessante vogels opvalt is de vrij grote, haakvormige snavel, enigszins gelijkend op een parkieten of papegaaien snavel, vandaar dat ze ook wel papegaaisnaveltimalies worden genoemd. Met deze bijzondere snavel kunnen ze geducht te keer gaan, ze kunnen er takken mee afschillen en grotere zaden als zonnebloempitten kraken.

Bij het beetpakken van deze vogels blijkt, dat ze minstens zo hard kunnen bijten als bijvoorbeeld een agapornis.

Het is dus wel oppassen met andere bewoners van de volière, met kleinere vogesoorten zijn ze dan ook moeilijk samen te houden.

Het zijn zeer levendige vogels, die de hele dag bezig zijn, maar helaas is de verdraagzaamheid niet al te best, ook van de kleinere soorten niet, oppassen dus.

Een bijzondere eigenschap van hen is de zeer zachte, zijdeachtige losse bevedering die vrij snel beschadigt. We moeten dus wel hiermede rekening houden, als we deze vogels op een t.t. tegenkomen.

De voeding die wij geven, moet bestaan uit allerlei soorten fruit en bessen, een goed grof universeelvoer, levend voer en wat grove zaden als hennep, zonnebloempitten enz.

Badwater is vanzelfsprekend noodzakelijk, want baden doen ze graag, soms wel meerdere keren per dag.

Broedresultaten met deze vogels in de kooi of volière is zeldzaam, ook al omdat er moeilijk een koppel is samen te stellen, omdat er geen verschil te zien is tussen man en pop. Het was dan ook een

heel mooi kweekresultaat van ons lid dhr. C. Rooyackers uit Lisse, welke op Vogel '84, E.K. Kleine diksnavelmezen (Paradoxornis webbiana) tentoonstelde in een goede kwaliteit.

Van de vele soorten die er in de natuur voorkomen, wil ik er 2 beschrijven, die min of meer regelmatig worden ingevoerd. Het zijn:

de **Grijskop diksnavelmees** (Paradoxornis gularis).

De grootte is ongeveer 16 cm. De bovenzijde van de vogel, de mantel en de vleugels evenals trouwens de staart is bruin, de bovenkop en nek is grijs, de kin is zwart evenals het voorhoofd en de wenkbrauwstreep. Rond het oog een witte oogring, die tot de zware oranje snavel doorloopt. De gehele onderzijde is vuilwit.

Deze vogel komt voor op de zuidelijke en noordelijke hellingen van de Himalaja, dus zowel in Birma, Thailand en Indo-China, maar ook in China zelf. Ze leven zelfs tot een hoogte van 2000 m. Het zijn dus zeer sterke vogels, die ook in ons klimaat heel goed kunnen gedijen.

De 2e soort is de **Kleine diksnavelmees** (*Paradoxornis webbinana*).

Dit is een klein vogeltje van ongeveer 10 cm, die in de handel ook wel aangeboden wordt als "Kaneelmees" een fantasie naam, die ontleend is aan zijn kleur.

Ondanks zijn kleinheid is het een brutale rakker, met een zeer scherp hakvormig snaveltje. Naar mijn ervaring een vrij agressief, fel vogeltje, die bij kleine vogels niet op zijn plaats is, maar wel een heel leuk vogeltje om te hebben.

Zijn kleur is over het geheel bruin, met een roodachtig nuance op de vleugels, de onderkant is iets meer olijachtig van kleur.

Dit vogeltje is afkomstig uit een veel noordelijker gebied, nl. Mantsjoerye, China, Korea en het eiland Taiwan, maar ook in Birma en Indo-China komen ze voor.

Ook deze kleine rakkers leven voornamelijk op berghellingen in struikgewas en hoog gras waarin ze hun voedsel zoeken.

Buiten deze 2 soorten zijn er nog vele anderen, die bij mijn weten echter nooit zijn ingevoerd, zodat ik er maar geen beschrijvingen van zal geven.

Diksnavelmezen zijn voor liefhebbers van insecten- en vruchtenetende vogels zeer interessante vogels, waar veel plezier aan te beleven valt en het houden en **broeden** zeer zeker de moeite waard is. Ik wens U er veel genoegen mede.

Wevers

PALMWEVER

(*Textor bojeri*)

Foto's: Horst Bielfeld

De 14 cm grote palmwever, ook wel bojerwever genoemd, is overwegend geel van kleur. Kop en borstband goud- tot oranjegeel, rug, vleugels en staart meer groengeel. Snavel zwart, ogen donkerbruin en poten bruinachtig hoornkleurig. De popjes zijn aan de bovenzijde olijfgroen zonder enige duidelijke bestreping. De onderzijde is geel. Het zijn bewoners van de kustgebieden in Kenia en Zuid-Somalie en houden zich voornamelijk op in kokospalmen en oeverbegroeiing.

Het ronde wat ovaalachtige nest wordt aan een daartoe aan een palmblad gevlochten kabel geweven van grasstengels en stroken palmblad. Van binnen wordt het nest met wat veertjes bekleed. Onder in het nest bevindt zich een gecamoufleerde invliegopening zonder insluipgang.

Palmwevers worden zelden ingevoerd. Ze staan overigens wel bekend als vredelievende, gezellige en sterke volièrevogels.

Naast een goed en gevarieerd zaadmengsel aangevuld met insecten voer en in de broedtijd levend voedsel, zijn ze in uitstekende conditie te houden.

Het houden van Europese vogels

Kanaries en parkieten zijn geliefde kooivogels. Enkele tropen zoals de Chinese nachtegalen en zebra-vinken, worden veel in kooien gehouden. Daarnaast behoren ook onze Europese vogels tot geliefde kooivogels. Men spreekt van kooivogels, maar zijn onze Europese nog wel kooivogels?

De Europese vogels worden meer in volièrtes en vluchtjes gehouden dan in kooien. In deze ruimtes komen ze ook beter tot hun recht.

Het is overigens niet raadzaam om meerdere paartjes van eenzelfde soort in één ruimte onder te brengen. Het ideaal is wanneer een of twee verschillende soorten in afzonderlijke ruimtes verblijven. Buiten het voorkomen van onnodige vechtpartijen, biedt dit systeem een betere voedercontrole.

Vele aviculturisten (mensen die zich met de vogelkweek bezig houden) prefereren de Europese bos- en weidevogels boven de tropische kleurenpracht. Er zijn vele restricties voor het houden van deze vogels.

Organisaties die zichzelf deskundig noemen, willen ons in het beleven van deze hobby beperkingen opleggen, of zelfs verbieden, dat er überhaupt bos- en weidevogels mogen worden gehouden.

In werkelijkheid komt het erop neer, dat ze te weinig of niets weten van het houden, verzorgen en kweken van deze vogels door aviculturisten. Tot deze organisaties horen o.a.: Vogelwacht, Vogelbescherming, Kritisch Faunabeheer en I.V.N. Overigens deze instellingen doen zeer veel goed werk, zoals het plaatsen van nestgelegenheden in de natuur, het registreren van de verschillende soorten en het aantal broedparen, het grote publiek interesseren, door het uitgeven van tijdschriften. Zij organiseren film- en dia-avonden, natuurwandelingen onder begeleiding en dergelijke. Verder richten zij observatieposten in bij broed- en trekgebieden. Zij verzetten zich tegen de massale afslachting van o.a. zangvogels tijdens de jaarlijkse trek door Italië.

Kortom ze willen het grote publiek natuurbewust maken. Dit zijn allemaal zaken die wij aviculturisten toejuichen. Maar dat de genoemde organisaties via krantenpublicaties melden, dat het onmogelijk is met bepaalde soorten Europese vinken en gorzen in de volièrtes te kweken, getuigt toch wel van ondeskundigheid, of bewijst dat ze zich onvoldoende hebben geïnformeerd over deze aangelegenheid.

**Tekst: L.J.E. Reintjes
Foto: Ton de Bruijn**

Trouwens vele aviculturisten kunnen met mij bewijzen, dat het kweken met alle (zonder uitzondering) Europese vinken en gorzen regelmatig met succes in volièrtes of kooien plaatsvindt. En met "succes" bedoel ik, dat er van jongen uit eigen kweek, wederom jongen zijn geboren, die qua konditie en kleur kunnen wedijveren met hun soortgenoten in de natuur. De dames en heren van de organisaties maken zich druk en voeren soms een zogenaamde "heksenjacht" uit tegen ECHTE vogel- en natuurliefhebbers, de aviculturisten, die toevallig in het bezit zijn van een vogelsoort wat nog door een vooroorlogse wet is verboden. Volgens deze wet mag men slechts 7 vogelsoorten houden t.w.: vink, kneu, sjs, putter, groenvink, geelgorst en merel.

Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat de heren die onze wetgevers moeten adviseren, kortzichtig of egoïstisch zijn. Zodra het in Nederland om een Eu-

ropese vogelsoort handelt, is men gebonden aan restricties en verboden.

De Europese vogels die voor de aviculturisten interessant zijn, komen over het algemeen massaal voor. Het is wel zo dat ze niet allemaal massaal in ons land broeden.

Door ruilverkaveling, woningbouw, aanleggen van recreatiegelegenheden en ontbossing, verdwijnen jaarlijks vele hectaren biotoop.

Daar niet alle soorten cultuurvolgers zijn, loopt hun aantal de laatste tijd iets terug. Maar ook als gevolg van het gebruik van insecticide en landbouwvergift, vallen jaarlijks vele slachtoffers. Gezien het feit dat er steeds meer biotopen verdwijnen, maar mede omdat de kennis van het kweken van vogels in beperkte vrijheid steeds meer toeneemt, zouden er best nog enkele soorten - kooivogels - toegevoegd kunnen worden aan ons zeer beperkt assortiment. Ik denk hier in de eerste plaats aan de goudvink en barmstijg.

Deze beide soorten zijn uitermate geschikt voor in de volièrte en bieden de beginnende aviculturist de nodige mogelijkheden om ervaring op te doen. Dit vanwege het feit dat beide soorten gemakkelijk tot broeden overgaan en dat ze zeer afhankelijk worden en nestcontrole toestaan. Maar ook de girlitz, de frater, de kruisbek, de appelvink, de keep, de ringmus, de rietgors, de koperwiek, de kramsvogel en de zanglijster zouden ons aviculturisten zeer welkom zijn. Hierdoor zouden we dan ongeveer dezelfde mogelijkheden hebben als onze buurlanden, België, Duitsland, Denemarken en Engeland. (Overigens zijn dit jaar wederom in Engeland afschotvergunningen uitgegeven voor goudvinken).

Een goede vogelwet is toe te juichen. Indien er een redelijke wet is, zullen de echte liefhebbers er onderling op toezien dat deze wet gerespecteerd wordt.

In deze tijd van grote werkloosheid is de vogelhobby een verantwoorde vrijetijdsbesteding. Een aviculturist spendeert veel tijd aan zijn hobby. Het zal de te houden vogels dan ook aan niets ontbreken. Ze krijgen in deze beperkte vrijheid zelfs meer dan hun soortgenoten in de natuur, zoals beschutting tegen weer en wind.

Goede voeding ook in de winter.

Extra verzorging tijdens zwakte of ziekte.

Ook de extra aandacht en rust tijdens de kweekperiode en bescherming tegen natuurlijke vijanden zijn waardevolle aspecten van de vogelkweek.

Door al deze verzorging worden onze volièrevogels zeker dubbel zo oud als hun soortgenoten in de natuur.

Zelf heb ik in mijn volière de voorbeelden zitten.

Een vink van 1972 en een van '78 en '79, een kneu van '79 en '80, een distelvink van '74 en '76 en enkele sijsjes van '80. Ik durf met stellige zekerheid te beweren dat o.a. die vink van '72 beslist geen vinkleefijdgenoot meer heeft in de vrije natuur. In liefhebberskring zijn nog zo'n tiental vinken van deze leeftijd.

Aviculturisten laten op gezette tijden vogels in de natuur los. Dit zijn dan meestal vogels van een overtollige kweek. Dat dit mogelijk is komt doordat deze vogels in de volières drie à vier broedsels per jaar hebben, terwijl hun soortgenoten in het wild, na twee rondes meestal stoppen. Ze zouden trouwens door de verzorgingsintensiviteit teveel verzwakken en hun tijd om goed door de rui te komen, is dan tekort. De conditie kan dan niet optimaal zijn.

Met het loslaten van vogels, behoeden de aviculturisten verschillende soorten voor uitsterven. Als voorbeeld neem ik de Zuid Amerikaanse kapoetsensijs, (een vogel van de rode lijst): hun aantal bij liefhebbers is groter dan dat in de natuur. En dan te weten dat deze sijsjes moeilijker te kweken zijn dan onze Europese 'kooi'vogels.

Laten onze wetgevers en adviseurs deze punten goed in overweging nemen en voordat er een nieuwe wet komt, eerst contact opnemen met o.a. personen en instanties die nauw bij de vogelkweek betrokken zijn zoals de N.B.v.V. en het bestuur van de specialclub Europese vogels.

Op deze manier kan dan een nagenoeg waterdicht controlesysteem worden opgezet, waarin wetgever, vogelbeschermers en aviculturisten elkaar kunnen vinden, zodat uiteindelijk iedereen geholpen is.

Volières zijn beperkte maar wel beschermde ruimten, waar de vogels een goed leven zullen hebben. De aviculturist is voor zijn vogels als een goede hotelhouder. Hij zal namelijk alles doen om het zijn gasten (vogels) zoveel mogelijk naar de zin te maken, zodat ze zich er thuis voelen. Zie het "individuele" vogel niet als een soort mini mensje in een verpakje. Het zijn en blijven diertjes met hun eigen wil en behoeften.

Hieraan willen wij zoveel mogelijk tegemoet komen, zelfs zover dat ze zich zeer vertrouwelijk in onze onmiddellijke nabijheid zullen gedragen en een lekkerlij uit de hand komen pikken. Het kost zelfs enige moeite en kennis om een eigenkweek vogel in de vrije natuur te laten gedijen.

Echte beroepsornithologen weten hiervan mee te praten.

De vogels moeten zich in hun verblijf bij de aviculturist thuis voelen. Om de vogels zo lang mogelijk in leven te houden en dat de jongen zich goed kunnen ontwikkelen, moet aan de voeding bijzondere aandacht besteed worden. Vinken zijn geen vliegspecialisten zoals een zwaluw of valk, maar zijn daarvoor op een ander terrein gespecialiseerd.

Bijzonder onder de Carduelinae bevinden zich de best ontwikkelde voedsel-specialisten uit het hele vogelrijk. Hun spijsverteringsorganen zijn van een zodanige samenstelling dat ze zich aan de verschillende voedingsopname kunnen aanpassen zonder dat de vogel hiervan nadeel ondervindt. Het is niet zo dat het een soort "alleseters" zijn. Bij deze vogels handelt het zich meer om periodes van een andere voedsel opname. Bij de meeste Carduelinae krijgen de jongen de eerste drie tot twaalf dagen, voor het merendeel insecten te eten. Deze periode is afhankelijk van de soort. De kneu bijvoorbeeld krijgt minder en een kortere periode insecten te eten als de sijs. Na deze periode komt een tijd van voorgeweekte zaden en jong groen. Met het groter worden van de jongen ontvangen ze steeds meer voedsel. Hierdoor wordt automatisch de tijd van voorweken in de krop korter. Insecten worden door de verschillende soorten nog wel gevoerd maar steeds in mindere hoeveelheid. De ingewanden kunnen zich zo instellen op de nieuwe voedselsamenstelling, de zaden. Tijdens het zelfstandig worden van de jongen, biedt de natuur een uitgebreid assortiment van halfrijpe- en rijpe zaden, die dan door de vogels kunnen worden opgenomen. Vooral de jongen maken hier veel gebruik van. In deze periode zullen de jonge vogels verder ontwikkelen en de snavel zal harder worden. In september/oktober zijn de jongen zover dat ze alle voorkomende zaden opnemen. Althans de zaden die voor hun soort geschikt zijn.

De winterperiode is een moeilijke tijd voor de meeste vogels in de natuur, vooral wanneer er sneeuw ligt. Sijsjes, goudvinken en distelvinken bezoeken in deze tijd de berke- en elzebosjes

waar ze dan de achtergebleven zaadjes nog uit de propjes peuteren. Doch vele andere soorten hebben het dan echt moeilijk.

Vele soorten leven in het vroege voorjaar van jonge boomscheuten en bladknoppen zoals de goudvink, appelvink en kruisbek. Trouwens de kruisbek redt zich het hele jaar bijzonder goed. In februari wanneer het nog volop wintert, zijn reeds vele kruisbekken die nestjongen hebben. De kruisbekken voeden zich hoofdzakelijk met denne- en sparrezaden, maar ook met jonge scheuten en met de groene opkomende denne- en sparrekegels.

Er zijn ook soorten die in het vroege voorjaar van het prille groen van klein kruiskruid, herderstasje en vogelmuur leven. Dit zijn dan de kneu, girlitz, frater en groenvink. Deze voedingsmiddelen zijn meer een overgangsgerecht naar de eerste zaadmaaltijden.

Klein hoefblad en paardebloem zijn de voorjaarsbodes. Hierop treft men kneuen, groenvinken en distelvinken aan.

Half mei, wanneer er volop insecten zijn, (vooral bladluizen) liggen wederom de eerste jongen in het nest. En de cyclus gaat zich voor de zoveelste keer herhalen.

De aviculturist biedt de bescherming tegen natuurlijke vijanden; hiaraan wil ik toevoegen, dat onze geliefde bos- en weidevogels als prooi dienen. Doch dit moet men dan als een natuurlijk proces zien. Maar waar de natuur geen rekening mee gehouden heeft, is de thans algemeen verbreide kattenplaag. Vele mensen hebben een of meerdere katten. Daar hebben wij als vogelliefhebber niets op tegen. Maar vele zijn vergeten dat een kat een vleeseter is. Er zijn personen waar de kat overdag binnenshuis is en tegen het vallen van de avond wordt poeslief buiten de deur gezet, vaak met een lugubere opmerking van zoek jij je kost zelf maar. Deze katten maar ook verwaarloosde en verwilderde katten richten veel schade aan. O.a. de vogelstand ondervindt hiervan veel schade. Laten de mensen die zich een dier aanschaffen, zich eerst afvragen en in overweging nemen of ze dat leuke jonge poesje of hondje ook nog leuk vinden wanneer dat volwassen is. Overhaupt zullen ze zich moeten afvragen bij de aanschaf van een dier, of ze wel de tijd aan de verzorging willen besteden. Hierdoor zou veel (dieren) leed worden voorkomen.

Distel

Nestorpapegaaien – Kaka en Kea

Tekst en foto's: G.M. Essenberg/Müller

Op mijn rondreis door Nieuw Zeeland in 1983 zag ik verschillende keren deze vogels in hun natuurlijke omgeving.

Mijn eerste kennismaking met de Kaka, *Nestor meridionalis* was in de Auckland Zoo. Een prachtige papegaai zag ik voor mij, druk scharrelend tussen het vermolmde hout, heftig op en neer springend op zoek naar lekkere hapjes zoals bessen en wortels.

Deze vogels had ik nog nooit van mijn leven gezien, prachtige vogels zijn het, zeer zwaar beschermd in Nieuw Zeeland en daardoor ziet men deze vogels ook niet in Europa. Ook zag ik in deze tuin vele Kea's – *Nestor notabilis*, maar dit was géén zeldzaamheid voor mij, want ook hier in Nederland zien we deze vogels regelmatig in de dierentuinen.

de keel paarsbruin, de neusdoppen bruingrijs, de snavel grijsachtig en de poten donkergrijs tot zwart. In de achternek is een kleine olijfbroine band zichtbaar, daarna zien we een rode band aan de achternek tot de schouders. De rugvleugels en de staart zijn olijfbroin, tevens de borst. De buik is prachtig rood tot aan de staart, ook de bovenstuit heeft deze kleur.

Het zijn echte bosbewoners, zij leven daar van verschillende vruchten, bladloten en nectar, af en toe lusten zij ook

Na deze korte inleiding wil ik U wat meer over deze vogels vertellen.

Zoals ik al schreef behoren deze vogels tot de Nestorpapegaaien.

Oorspronkelijk bestond hun familie uit 3 soorten: de Kaka, Kea en de Dunbek-nestorpapegaai, *Nestor productus*. Deze vogel had een vrij lange en gestrekte snavel en kwam voor op de Norfolk-eilanden. Tussen begin en halverwege de 19e eeuw zijn deze vogels echter uitgestorven.

De Kaka is vrij zeldzaam, maar komt hier en daar nog wel voor. Op deze vogels werd vroeger veel jacht gemaakt voor hun mooie rode veren onder aan de buik. De oorspronkelijke bewoners van Nw. Zeeland, de Maori's, gebruikten deze veren voor hun feest- en rituele kleding. De mooiste gewaden maakten zij, versierd met deze Kaka en ook Kiwi-veertjes.

In het wereldberoemde New Zealands National Museum te Auckland zijn vele van deze gewaden te zien.

De Kaka's komen voor op het Noorder-, het Zuider- en het Stewarteiland. De ondersoort van het Noordereiland *N.m.septentrionalis* is minder warm van kleur, ook is het wit op de kop grijsachtig bij deze vogels.

Op het Zuider- en het Stewarteiland komt de *N.m.meridionalis* voor.

De afmetingen van deze vogels is ongeveer 45 cm. De vrouwtjes zijn meestal iets kleiner. De vogel ziet er als volgt uit: Bovenkop van snavelbasis tot achternek wit tot grijsachtig wit, hier zijn de kleine veertjes omzoomd met een bruinachtige kleur. De wangen zijn oranjebruin en

wel een of andere insectenlarve. Als je door de bossen wandelt hoor je overal hun roep "Ka-sa" en hun muzikale gezang "U-wiia". Op het Stewarteiland zag en hoorde ik ze een enkele keer hoog in de boomtoppen.

Deze vogels broeden in boomholten op een hoogte van 3-9 m.

De broedtijd is oktober - februari, zij leggen 4-5 witte eieren, de broedtijd is

21 dagen. De jongen zijn grijsachtig, de snavel en de neusdop zijn oranjegeel van kleur. Op een leeftijd van 10 weken vliegen zij uit. Het eerste jaar blijft de neusdop nog geelachtig van kleur.

De bekendste nestorpapegaai bij ons is natuurlijk de Kea, *Nestor notabilis*. Hier van zijn geen ondersoorten. Deze vogels komen alleen voor op het Zuidereiland en hoofdzakelijk in de onherbergzame streken van Mount Cook op een hoogte van 1200 tot 2000 m, waar het altijd guur en koud is. Vele Kea's heb ik op mijn rondreis over het Zuidereiland gezien.

Deze vogels zijn iets groter dan de Kaka, namelijk 46 cm.

Ze voeden zich met wortels, bladknoppen, bessen en vruchten.

Enkele keren vangen zij ook kleine vogels en kevers.

Als schapenmoordenaars worden deze vogels bestempeld en ook vervolgd. Kea's zijn nl. vogels die in groepjes leven en af en toe wel eens schapen gebruiken als lastdier. Hierdoor raakt het schaap meestal van slag, slaat op hol en in deze berggebieden ligt dan gauw een schaap in een ravijn.

Kea's zijn ook erg nieuwsgierig en als er ergens dode dieren liggen komen zij er op af en eten dan graag een hapje mee.

Ook van het vet wat in de haren van schapen zit, snoepen zij graag. Maar echte schapendoders zijn het niet, al hebben zij wel de naam. Ze zijn echt ondernemend van aard en maken gemakkelijk sloten open en laten dan op hun weg een grote rommel achter, ook slopen zij graag (evenals de Kaka) zacht hout.

Kea's maken hun nest op de grond of eigenlijk in rotsholten. Als nestmateriaal gebruiken zij wat twijgjes en grassen. De broedtijd is van juli tot januari. Zij leggen 2 - 4 witte eieren, de broedtijd is 21 dagen. De jongen zijn ook grijsachtig met gele snavel en neusdoppen.

Op een leeftijd van 13 tot 14 weken vliegen zij uit. De jongen van de Kea en Kaka worden door beide ouders tijdens de nestperiode gevoerd.

Het eerste jaar is hun neusdop nog geel van kleur, verder lijken zij al veel op hun ouders, alleen nog wat fletser.

De dia's van de Kaka maakte ik in Auckland Zoo en op het Stewarteiland, de dia's van de Kea werden in het Mount Cook gebergte gemaakt op enkele meters afstand van ze.

Literatuur:

The New Guide to the Birds of New Zealand,

R.A. Falla - 1982

osel

De

Onze Harzervogels

door A. Fluim

Het werk wat wij jaarlijks besteden aan onze liefhebberij loopt nimmer zonder teleurstelling. Bij veel liefhebbers, zo ik links en rechts wel eens verneem, gaat ook niet altijd alles zo verwacht wordt en vaak is het ook zo, dat de een er meer zorg aan besteedt dan de andere. Bij de zangsport zit er toch veel werk aan en is er al veel gebeurd eer ze naar een wedstrijd worden gebracht; door velen wordt dat vergeten. Nadat de vogels zijn gekeurd en de keurlijsten ter hand worden gesteld zijn wij benieuwd hoeveel vogels vergeten hebben om hun lied voor te dragen en staat er op de keurlijsten vermeld de uitdrukking N.G. We hebben te maken met rustige en schuwe vogels, waarbij de schuwe vogels soms stokstijf blijven zitten bij de keuring zonder zich te verroeren. Deze zijn dan vaak minder geschikt voor de wedstrijden. Ook kan het verblijf op de wedstrijd een grote rol spelen, vooral als het erg rumoerig is in de omgeving. Het kan ook hinderlijk zijn als de keurkamer in die omgeving zijn werk moet doen. Het is daarom ook aan te bevelen dat de vogels bij een behoorlijke temperatuur van minimum 22 gr. worden gekeurd, soms laat dit wel eens te wensen over en voldoet men niet aan de voorschriften. De liefhebber dient te zorgen, voor hij de vogels naar de wedstrijd brengt, dat deze voldoende getraind zijn en dat dit gebeurt op verschillende plaatsen in huis of dergelijke ruimten. Wenselijk is het ook om de vogels zo nu en dan in de koffers naar de plaats te brengen waar men de vogels traint. Mijn vogels krijgen 's morgens een theelepeltje eivoer en 's avonds een lepeltje gemengd zaad en verder raapzaad in de glaasjes. Ook zijn er liefhebbers die steeds volop gemengd zaad verstrekken, maar mijn ondervinding is, dat men de vogels dan teveel verhit en ze worden dan vaak te driftig en de toeren worden er niet mooier op en kunnen vlak worden, vooral die welke daar gevoel voor hebben. De hofrollen kunnen dan gedrukt gebracht worden. Wat het kopen en verkopen van vogels betreft zijn er soms heel veel haken en

ogen aan verbonden en soms veel ontevreden liefhebbers. Heeft de liefhebber prima vogels gekweekt dan is er geen kou aan de lucht, maar is de kweek minder goed uitgevallen dan is de verkoper de boosdoener. Dit zijn geluiden die men na de keuring zo hier en daar opvangt en een ieder had ook altijd meer verwacht dan op de keurlijst

. . . IK HIELD AL JAREN
VOGELS, MAAR SINDE IK
LID BEN VAN DE NBvV EN
ONZE VOGELS LEES BEN
IK VEEL WIJZER GEWORDEN
EN DE RESULTATEN
ZIJN NAVENANT.
ZO'N LIDMAATSCHAP IS
TOCH BELANGRIJK . . .

wordt aangegeven. Jonge, onervaren kwekers, moeten goed inzien dat wanneer de keurlijst aangeeft dat een vogel die men heeft gekocht 90 pnt heeft behaald, men nooit en te nimmer zo maar vogels uit kweekt van 90 pnt, dat moet men zeer goed begrijpen en de rest kan men wel vergeten. De kweek valt vaak uit onder de verwachting, daarom kan ik een jonge kweker ook de beste raad geven, staar je niet blind op dat keurbriefje, want dat geeft alleen het aantal punten aan, maar geeft niet aan wat er in de vogel verborgen ligt op erfelijk gebied. De handel is zeer geduldig in onze sport en kan goed en slecht zijn en vooral een jonge kweker komt dat nog wel eens tegen en geeft zodoende ook soms veel teleurstelling. Zeer verstandig is het daarom, dat een jonge liefhebber een oudere kweker raadpleegt bij het aanschaffen van nieuwe vogels.

Onze sport is een kwestie van vertrouwen en vooral wanneer men de kennis van de toeren nog niet voldoende onder de knie heeft, is het altijd oppassen geboden.

Verder schuilt er vaak nog wel eens een addertje onder het gras bij de aanschaffing van andere vogels en men zijn eigen vogels niet allemaal opruimt, want dan komt de vraag naar voren, passen de nieuwe vogels wel bij mijn vogels. Men gaat immers nieuw bloed toepassen in de eigen vogels, men gaat kruisen. Nu komt het gevaarlijkste punt, want een onervaren kweker kan vaak niet beoordelen of de vogels wel overeenstemmen in de code gelijk X wat de toeren betreft.

Men moet dan goed begrijpen, wanneer de kweek niet naar wens is uitgevallen, dit later wanneer de vogels samen in één vlucht worden ondergebracht ook zijn nadelen kan hebben. Zang brengt iedere vogel, maar de toeren worden gezamenlijk in de vlucht in klank samengevlochten door aanhoren en nabootsen en daarom kunnen later de toeren zowel goed, maar ook slecht uitvallen en vaak kan het dan gebeuren dat het resultaat beneden pijl blijft al heeft men nog zulke goede vogels gekocht, waar men veel van verwacht had.

Na de vele zorgen en opoffering die men aan de kweek heeft besteed, zijn alle illusies gestrand en zit men met teleurstelling, waar dan niet de verkoper, maar men zelf de schuldige van is.

Selectie dit is ook zeer belangrijk om daar goed aan te denken voor men met het kweken denkt te beginnen. Het al of niet succesvol kweken is grotendeels afhankelijk van de selectie, die op de ouderdieren is toegepast. Daarom, selectie kan nooit streng genoeg zijn. In de natuur, waarin elk dier een strijd tot zelfbehoud levert, hebben de zwakken weinig of geen kans tot voortplanting maar alleen de sterken krijgen voldoende levenskansen en dit zijn de dieren, welke voor de instandhouding van de soort moeten zorgen, zij zorgen voor een nieuw geslacht. De nieuwkomers wor-

Grijskaplijster (*Turdus hortulorum*)

Naamgeving:

Engels: Grey-backed Thrush

Duits: Ostsibirischen Gardendrossel

Frans: Grive à dos gris

Op Vogel '84 in Breda werd deze vogel als eerste ingezonden door dhr. Van Loon, uit Arnhem. Hij ontving hiervoor terecht een oorkonde voor een bijzonder kweekresultaat. Als Nederlandse naam werd grijsruglijster gebruikt, dit is een letterlijke vertaling vanuit het Engels. In het Nederlands kan dit echter verwarring geven, omdat er in de literatuur ook een grijsruglijster beschreven staat, n.l. de *Platychichla flavipes venezuelensis*.

Deze vogel komt algemeen voor in grote delen van Azië en China. Verder heb ik over deze vogels in de Nederlandse literatuur niets kunnen vinden. Toch kunnen we uit deze gegevens al een aantal conclusies trekken. Als eerste is dit dus een naaste verwant van onze merel (*Turdus merula*), waaruit we enige richtlijnen kunnen halen voor wat betreft voeding en gedrag. Ten tweede

wijzen zowel de latijnse als de duitse naam er op dat deze vogels voorkomen in de buurt van mensen. In *hortulorum* vinden we *hortus*, en in *Gardendrossel* Garden wat beiden tuin betekent.

Tekst: E. van Wijk

Foto's: Ton de Bruijn

We kunnen deze vogel dan ook zeker tot de minder schuwe lijsterachtigen rekenen, dat zal u zeker duidelijk worden uit de rest van dit verhaal. Let u er dan ook eens op hoeveel punten van overeenkomst er zijn met onze merel!

U ziet bij dit artikel een foto van zowel een man als een pop. De vogel met de duidelijke borsttekening is de pop. De man is een jonge vogel, dit is te zien aan de lichte streeptekening op de borst. Bij de tweede rui verdwijnt deze geheel. Dan wordt ook het grijs op de borst nog

wat voller, terwijl in de broedtijd de snavel helder geel wordt. De pop verandert niet, hoewel in de rui is het net alsof ze de manlijke kleuren aan gaat nemen. In mei '82 kocht ik bij een plaatselijke handelaar een verdwaalde man. Dat het een lijsterachtige was kon ik ook wel zien, maar de juiste naam kende ik niet. De handelaar overigens ook niet. Die had hem van een particulier gekocht als een damalijster. We waren beiden vogelkenner genoeg om te weten dat die naam in geen geval juist was, maar omdat ik de vogel voor een prik op de kop kon tikken, besloot ik de gok te wagen. Dat was het begin van een speurtocht naar zowel de naam als naar een geschikte partner die bijna twee jaar zou gaan duren. Onderwijl werd de vogel geplaatst in een volière van 5 x 2 meter die volop begroeid was. Hij hield zich meestal in de onderbegroeiing op, be-

halve wanneer hij zong, dan zocht hij een zo hoog mogelijke zitplaats. De zang lijkt erg veel op die van onze zanglijster en mag dus uitmuntend genoemd worden. Tegenover de medebewoners was hij bijzonder verdraagzaam. Er werden in die tijd b.v. japanse nachtegalen, cerasadines, vuurvinken en chinese dwergkwartels grootgebracht. Zomer en winter bleef hij buiten, zonder ook maar de minste last van vorst te hebben. Ook het voedsel was uiterst eenvoudig. Mijn vogels hebben de keus uit twee merken universeelvoer, eivoer en één maal in de week een stukje appel of sinaasappel. Ook wordt er één maal in de week gesneden runderhart geweekt in honing gegeven. Af en toe een paar meelwormen.

Allemaal uiterst eenvoudig dus. Hij zal ook wel wat wormen e.d. uit de bodem weten te vangen. Normaal ben ik nogal huiverig met het voeren van wormen omdat deze vrijwel alle besmet zijn met de luchtspijworm, maar de leden van het geslacht *Turdus* schijnen hier tegen een natuurlijke resistentie te bezitten, zoals is gebleken uit proeven met merels.

Eindelijk kon ik in januari 1984 een pop bij de man plaatsen. Inmiddels waren we verhuisd, en werden de vogels gehuisvest in een noodvolière van 1,2 x 1,2 x 2 mtr (l x b x h). Ze moesten deze ruimte delen met 2 groene kardinalen, 2 japanse nachtegalen, 3 mandarijnspreeuwen, 2 rode birmatortels en 2 groenlingen. Om het allemaal nog erger te maken stond deze volière vlak bij de achterdeur en de zandbak, waar drie kinderen met hun nodige vriendjes een groot deel van de dag luidruchtig van hun aanwezigheid lieten blijken. U begrijpt dat ik niet veel hoop had op kweekresultaten. Dat werd er niet beter op toen de pop achter de man aan ging jagen. De twijfel groeide, was het wel een span? De man werd toen in een kooitje naast de volière geplaatst. Zo konden ze elkaar wel zien en horen, maar niet meer achter elkaar aan jagen. Na twee weken begon de pop de man op te zoeken, en werden ze weer bij elkaar gelaten. Nu was alles pais en vree. Omdat het nog wel even zou duren voordat de definitieve volière klaar zou zijn, besloot ik om dan in elk geval de duiven een kans te geven om te broe-

den, en dus werd er een nestkastje (12 x 12 cm) in het hok gehangen. De duiven kregen echter geen kans, dit kastje werd ogenblikkelijk gekraakt door meneer en mevrouw lijster. Dagenlang werd er met gras gesleept, wat er net zo hard weer uit viel. Er zat dus iets fout! Neef merel gebruikt voor zijn nest modder, zou dat het probleem zijn? Deze kooi had een betonnen bodem, maar een bak met modder bracht uitkomst. Bovendien werd het droge gras nu eerst geweekt in water. Na twee en een halve dag was het nest klaar. Daarvoor maakte mevrouw zo'n 16 vluchten per uur, en nam in die tijd 4 keer voedsel tot zich. Opvallend was het dat wanneer zij met een lading nestmateriaal op het nest landde haar cloaca zich opende en sloot. Wellicht een lichamelijke voorbereiding op het leggen? Manlief wist intussen de schijn van een goed echtgenoot op te houden, maar liep er in feite de kantjes van af. Er werden 6 eieren gelegd, vanaf het tweede ei verbleef ze veelvuldig op het nest, maar zoals ik later kon vaststellen, werd er vanaf het voorlaatste ei gebroed. De broedduur is 12 dagen, zodat er dus altijd één jong een dag later geboren wordt. Na weer 12 dagen vliegen de jongen uit en direct begint ma aan het bouwen van een nieuw nest. Zo deden ze in totaal drie nesten met respectievelijk 6, 5, en 4 eieren. Hieruit werden 3, 4 en 4 jongen geboren, waarvan er 1, 3 en 3 groot werden (1 verdrong met het uitvliegen in het badwater). Als voer werd er verstrekt: miereneieren, wormen, keidermotten, (ja heus) meelwormen en maden. Tevens werd er elke dag gesneden runderhart geweekt in honing gegeven.

Nadere uitwerking van het voedsel.

Miereneieren werden alleen de eerste week gegeven omdat ze in een later stadium nog wel gegeten werden, maar niet meer gevoerd.

Wormen. De eerste dagen werden uitsluitend zeer kleine wormen gevoerd, later werden ook grotere gevoerd. In een hoop bladaarde vond ik enorme concentraties, die eenvoudig met aarde en al in een plastic bak in de volière geplaatst werden. De vogels zoeken ze zelf wel uit. Denk erom dat op warme dagen de aarde snel uitdroogt. Wat ek-

stra water houdt de wormen dan langer goed.

Keidermotten zijn gemakkelijk in grote hoeveelheden te verzamelen en zijn op een koele plaats lang goed te houden. Zorg wel voor voldoende voedsel, b.v. in de vorm van vochtig universeelvoer. Hun darminhoud wordt automatisch meegevoerd!

Meelwormen en maden, hier kom ik in een apart artikel nog uitgebreid op terug.

Runderhart. Dit werd tijdens de opfok weinig gevoerd, maar speelt een belangrijke rol bij het op universeelvoer brengen van de jongen.

Wanneer de jongen een week uit het nest zijn begin ik het levend voedsel te verminderen. Meelwormen worden dan enkel nog gegeven bovenop Beokorrels van Witte molen, die vooraf geweekt zijn in water. De vogels worden zo langzaam maar zeker gedwongen om over te schakelen. In deze tijd wordt er ook goed van het hart gegeten. Wanneer de jongen vier weken zijn, worden ze uitgevangen en eten dan uitsluitend universeelvoer en runderhart. Het is dan ook de hoogste tijd want de nieuwe jongen staan dan op het punt van uitkomen. Zijn de jongen dan nog niet zelfstandig en op universeelvoer, dan moet er wel erg veel levend voer gegeven worden. De jongen van het laatste nest bleven bij de ouders, en ook dat ging uitstekend. Tegen de broedtijd mag men verwachten dat ze een eigen territorium op zullen gaan eisen.

Samenvattend kunnen we zeggen dat de Grijskaplijster een zeer prettige vogel is om te houden. Helaas worden ze zeer zelden geïmporteerd, we zullen het daarom van de kweek moeten hebben. Het is dan wel zaak om enkelingen een partner te geven. Wanneer iedereen die deze vogels heeft mij hiervan bericht geeft, kunnen we zo drie doelen nastreven. Nl inventarisatie, uitwisselen van ervaringen, en het samenstellen van paren. (tel. 05920-13929)

Naschrift redactie: Ook van de heer G.W.H. van Loon, Wezenhof 66-23 te Nijmegen, ontvingen we een kweekverslag over de grijsrug- of grijskaplijster. Zijn ervaringen komen sterk overeen met die van de schrijver van vorenstaand artikel.

A.A. van Schaik

Beo's zorgen voor nakomelingen

Na enige jaren enkele beo's in huis gehouden te hebben, kwamen wij in 1982 in het bezit van een pratende middelbeo, *Gracula religiosa intermedia*, genaamd "Martinus".

Enkele maanden later hebben we nog een jonge beo aangeschaft. "Babij Kawang", die we nog met de hand moesten opfokken. Na 3 maanden zei deze beo ook zijn eerste woorden.

Tot in 1983 de buitenvolière klaar was, hebben ze binnen in aparte kooien "gewoond".

De afmetingen van deze volière zijn 4.50 x 2.50 x 2.50 m hoog met daarin een nachtverblijf van 1 x 1 m x 75 cm diep. Daarin hebben we ook een boomstamnestblok geplaatst met een invlieggaat waar ze net doorheen konden.

De volière is beplant met vlier, oonfeer, spar en wilde wingerd terwijl de boven- en zijkanten van de volière weelderig begroeid zijn met bruidssluier.

De helft van de volière is overdekt met golfplaten en de bodem bestaat uit zand, begroeid met gekiemd kanariezaad.

Eind juni 1983 hebben we onze beo's naar buiten verhuisd.

Na een kleine "ruzie" over een zitstok konden zij het met elkaar goed vinden. Zo goed zelfs, dat na één week een begin gemaakt werd met een nest en na diverse paringen waargenomen te hebben, werden er eind juli 2 eieren gelegd.

De pop broedde niet intensief en na 20 dagen hebben wij de eieren weggehaald die ook niet bevrucht waren.

We dachten toen dat we misschien wel 2 poppen hadden, maar dat bleek later niet zo te zijn.

3 Mei 1984 begon de volgende "eierperiode", na een 3 weken durende periode van takjes en blaadjes slijpen, paringen en een agressief gedrag van "pa" beo.

Op 4 mei volgde het 2e ei. De man viel ons aan als we hen het eten brachten, dus we hebben toen maar niet geschouwd en ze met rust gelaten.

De pop broedde nu beter.

Op de 11e dag, 14 mei, lag er 1 ei kapot in de volière dat wel bevrucht was.

Ik kon het toen niet nalaten het andere ei te bekijken en te schouwen.

Hierbij voltrok zich een klein "drama" omreden het bewuste ei uit mijn handen gleed en op de grond stuk viel. Het bleek bevrucht te zijn. Grote teleurstelling!

De paringen begonnen gelukkig weer en ze sleepten nog steeds met takjes enz. De pop plukte ook haar buik kaal!

Op 9 juni lag er één ei; op 10 juni nummer 2 en op 11 juni het 3e ei!

De pop bleek een goede broedster en de man een prima beschermer. We kwamen zonder hoofdbedekking de volière niet meer in en als hij toch in je haren kwam liet hij niet meer los en pikte je waar hij je maar raken kon. Dikwijls vloog hij recht op je gezicht af!

16 Dagen na het leggen van het eerste ei, zondag 24 juli, werd er een lege schaal uit het nestblok gebracht.

We hebben toen dadelijk extra voer neergezet, bestaande uit meelwormen, bufalo's en pinky's, terwijl ik in allerijl sprinkhanen, krekels, spinnen en vliegen ging vangen. Levend voer dus!

Onze beo's kregen elke dag al een mengsel van Universeelvoer aangevuld met Claus bruin, Claus rood, eivoer, ge-weekte rozijnen, roosvicee, bufalo's en witte meelwormen. Af en toe aangevuld met druivensuiker van Cédé en vogelmineralen van Cédé.

Daarnaast kregen ze elke dag appel, banaan, peer, tomaat, meloen, bessen, druiven en aardbeien.

Sinaasappelen waren bij onze beo's niet

geliefd maar geperst door het eten aten zij het wel. Geraspte kaas vonden ze ook lekker.

De pop bleef broeden en de man voedde het jong, als de pop ging eten of baden, met meelwormen of bufalo's.

De rest van het levende voer werd niet eens bekeken.

Dinsdag 26 juni vond de eerste nestcontrole plaats.

Terwijl mijn vrouw de beo's afleidde door meelwormen te verstrekken kon ik rustig het nestblok bekijken.

Het jong lag keurig tussen de 2 andere eieren die eveneens bevrucht bleken te zijn. Het jong kaal en roze.

's Avonds hoorden we ook het eerste piepen.

Eén uur later werden de overige eieren uit het nest gebracht. Kapotgepikt en wel en verschrikkelijk ruikend. Toch jammer!

De pop gaat nu ook goed voeren, ze doen het keurig om de beurt. Hoewel we ze nog steeds voorzien van levend voer, willen ze toch alleen meelwormen en bufalo's tot zich nemen en die geven we ze nu om de 2 uur "aan het gaas". De rest van de tijd voeren ze het jong met het aangevulde Universeelvoer, fruit, gekneusde en geplette bruidssluier en het gekiemde kanariezaad.

Ook bruinbrood geweekt in melk, dat wij ze om de 2 dagen geven, gaat er prima in.

1 Juli weer nestcontrole. Het ouderpaar stond het welwillend toe. Het jong is nu 1 week oud, ± 9 cm lang en ziet er pluizig uit. Het heeft een gele snavel en de koptekening is reeds te zien. De oogjes zitten nog dicht.

Na nog 1 week, 8 juli, weer gekeken. Het jong is goed gegroeid. De bloedspeelen met de veerschachten steken naar alle kanten uit. De veren ontrollen zich al een beetje. De gele nektekening is duidelijker te zien en de grijs-gele snavel wordt groter.

Het is een wat "stekelig" geheel maar wel duidelijk een beo. Na 3 weken is het jong bijna helemaal zwart. Alleen de buik is nog wat kaal.

Het gaat nu snel. De veren zijn bijna allemaal ontrold, de koptekening is duidelijk zichtbaar.

Het is erg beweeglijk en het bedelen is nu heel erg goed te horen. Hij krijgt alles in zijn snavel wat "pa" en "ma" beo ook verorberen.

Wij wachten nu nog een paar dagen en willen dan het jong zelf verder opfokken in de hoop, dat hij net zo snel gaat praten als zijn (of haar) moeder.

use!

Kweek met de Zwarte Ral (*Limnocorax flavirosta*)

De zwarte ral is afkomstig uit tropisch Afrika.

Zij behoren samen met nog tien andere families tot de orde der kraanvogels. In hun geboorteland worden ze 'swart riethaantjie' genoemd volgens 'Roberts birds of South Africa'.

De vogels zijn geheel zwart met rode ogen, een citroengele snavel en felrode poten. Bij nauwkeurige observatie blijkt alleen de kop en nek echt zwart te zijn. De koraalrode ogen steken bijzonder mooi tegen het zwart af. Bijna het gehele verdere lichaam is blauw bewaasd en de slagpennen zijn donkerbruin.

Zij hebben hele lange tenen waarmee zij zich in de moerasvegetatie, hetgeen hun natuurlijk biotoop is, boven water houden.

Ook kunnen zij met deze lange tenen over drijvende waterplanten lopen zonder kopje onder te gaan.

Als echte watervogels kunnen ze wel zwemmen, mocht de nood aan de man zijn. De grootte van de zwarte ral is zo'n twintig à tweeëntwintig centimeter, naargelang het geslacht.

Als men de tijd ervoor neemt en de vogels zijn dicht bij elkaar, kan men een duidelijk verschil in grootte waarnemen.

De haan is veel groter dan het hennetje, maar of dit verschil in alle gevallen steekhoudend is, durf ik niet te stellen.

Het heeft mij overigens moeite gekost om dit te kunnen waarnemen, want ze staan eigenlijk nooit stil.

Hoe groter de volière, hoe rustiger de

zwarte rallen zich gedragen, maar dit geldt eigenlijk voor bijna alle vogels.

Omdat zij zich wat beter uit de gevarenzone kunnen terugtrekken, wanen zij zich veiliger.

De zwarte ral heeft een kort staartje dat voortdurend op en neer wipt. Rallen leiden een verborgen leven in moerasgebieden.

Door moeder natuur zijn zij bijzonder goed uitgerust voor hun leven in dichte netkragen en andere begroeiing.

Zij zijn bijna zo glad als een aal en als men ze beetpakt voelen zij heel zacht aan.

Het platte lichaam stelt de vogels in staat om bijna overal door te sluipen. Toen bij mij de volièredeur op een kiertje stond, waar normaal geen enkel vogeltje door zou kunnen, was een zwarte ral zo ontsnapt.

Gelukkig gaan zij alleen in uiterste nood op de wieden en kon de vogel, na in een

schuurtje gedreven te zijn, gemakkelijk weer gevangen worden.

Zo'n koppeltje is bijna altijd bij elkaar en verder houden ze contact door brommende geluiden te produceren.

Ze kunnen bijzonder hard lopen en maken zich dan ook direkt uit de voeten als men ze wat te dicht nadert.

In de natuur leven ze van insecten, wormen, slakken e.d., maar laat u hierdoor niet afschrikken, want in de volière zijn ze makkelijk te houden op universeel, aangevuld met wat meelwormen, maden en miereneieren.

Ook wat rauw mager vlees of paté voor hond of kat onder het universeel geprakt lusten ze graag.

Het zijn ideale volièrevogels die zeker voor de liefhebber van insectenetende vogels niet moeilijk te houden zijn.

Nadat ze enkele jaren in een binnenvolière

re ondergebracht waren, werden de zwarte rallen medio april voor het eerst in de buitenvolière geplaatst. Deze is acht bij vier meter en rijkelijk beplant met allerlei siergrassen, klimplanten, heesters, bloemen en het grootste gedeelte van de volièrre is voorzien van gras.

Voor de lange tenen van de zwarte ral is zo'n grasmat uitermate geschikt. Het knippen brengt wel wat extra werk mee, maar dit zal men er voor over moeten hebben, wil men deze vogels op de juiste wijze verzorgen en er mee kweken.

Wat dode bomen in de vorm van wilg, linde en berk completeert het geheel in de volièrre. Dit geeft hen klim- en slaapplegheden.

De vogels moeten konstant de beschikking hebben over water omdat ze als watervogel natuurlijk graag in bad gaan en ook omdat het voedsel hierin geweeke wordt, voordat ze het opeten.

Als men in de volièrre een waterpartij wil aanleggen, moet deze of groot genoeg zijn of heel makkelijk zuiver te houden zijn.

Wanneer men zuiver water geeft, kan men er steevast op rekenen dat de zwarte rallen meteen hun behoeften erin laten vallen.

Ook het geknoei (!) met voedsel maakt de zaak er natuurlijk niet zuiverder op. Bij mij voldoet een niet te kleine waterbak uitstekend.

Natuurlijk moet deze minstens eenmaal per dag schoongemaakt worden, maar dat lijkt me voor de echte liefhebbers geen probleem.

De zwarte rallen deelden het verblijf met een koppel dubbeltandbaardvogels en een stel tourako's.

Dit leek mij in eerste instantie wel een goede combinatie, maar bleek later een misrekening te zijn.

De tweede dag buiten zag ik ze al paren, hun liefdesnestje was dus schijnbaar goedgekeurd.

Onwillekeurig gingen mijn gedachten al uit naar eigen kweek rallen en het certificaat van eerste kweek dat hieraan verbonden zit.

Begin mei vond ik tussen de omhoog schietende gulden roede (*Solidago*) een nest. Het was een komvormig bouwsel van allerlei grassen en bladeren. Het loof van de gulden roede werd omgebogen en in elkaar gevlochten. Het nest is erg moeilijk te vinden omdat ze de rond het nest groeiende stengels zó samentrekken dat er een overkoeplend geheel ontstaat.

Op 9 mei vond ik een ander nest in een pol siergras.

De reden hiervoor was waarschijnlijk

dat deze veel dichter was en dus nog meer schuilplaats bood dan het eerste. Dit nest was zo goed gecamoufleerd dat alleen de kleine ingang aan de achterkant nog gelegenheid bood om in het nest te kijken.

Aan de paring bij de zwarte rallen gaat een ceremonie vooraf. Het popje geeft door kop en nek naar beneden te buigen, dus door als het ware heel onderdanig te doen, te kennen dat zij paringsbereid is, zoals de Europese meerkoet dat doet.

De kop wordt hierbij volledig onder het lichaam gebracht waardoor het lijkt of ze een bult heeft.

Hierna volgt de liefdesdaad.

Zoals een merel een pier uit de grond haalt, zo trekken zij het nestmateriaal uit een bloem of plant.

Telkens wanneer er nestmateriaal was losgetrokken liepen ze hiermee op een drafte naar de bouwplaats.

Waarschijnlijk is dit om de afstand zo snel mogelijk te overbruggen en zodoende eventuele vijanden zo weinig mogelijk kans te geven het nest te ontdekken. Hoe dan ook, het is een prachtig gezicht om de vogels zo te zien rennen.

Op zondag 13 mei vond ik een derde nest.

Hopelijk was dit nu naar hun zin?

En jawel, op dinsdag 15 mei was het eerste ei er.

De eieren zijn relatief groot, zoals dat bij alle nestvliders het geval is. Zij zijn 34 x 26 mm groot.

Ze zijn zalmkleurig en bedekt met bruine stipjes.

Woensdag 16 mei volgde het tweede en tevens laatste ei. Na een week zitten ze vaster te broeden, want ze gingen niet meer zo gauw van het nest als ik in de volièrre kwam en ook zaten ze weer veel sneller op de eieren als ik uit de buurt was.

Ze werden ook onverdraagzamer.

Ofschoon rallen goed op zichzelf kunnen passen heb ik iets gezien wat ik van een ander nauwelijks geloofd zou hebben.

De rallen waren namelijk met zijn tweeën een dubbeltandbaardvogel (*Libius Dubius*) zó aan het toetakelen dat ik in moest grijpen om erger te voorkomen. Dankzij het feit dat ik bij het observeren hierbij uitkwam, kwam de dubbeltandbaardvogel er vanaf met de schrik van zijn leven en verder zonder staart. Samen met zijn eega heb ik de baardvogel toen elders ondergebracht. Op de grond moest ook het koppel tourako's maken dat ze naar boven kwamen als de rallen met een vaartje op ze afgestormd kwamen.

Na 22 dagen slecht weer, koud en elke dag regen, begon ik aan het uitkomen van de eieren te twifelen.

's Avonds toen ik thuiskwam van mijn werk, werd het me toch wat teveel en heb ik het grootste ei uit het nest gehaald en tegen mijn oor gehouden. Na vol spanning even gewacht te hebben hoorde ik ineens een piepgeluid. Op dat ogenblik bonsde mijn hart waarschijnlijk net zo hard als dat van het jong in het ei, zij het dan dat mijn hart van blijdschap bonsde en dat van het vogeltje van schrik.

Gauw heb ik het ei terug in het nest gelegd en donderdag 7 juni was het eerste ei uitgekomen.

Het kleinste ei kwam niet meer uit.

De broedtijd is dus, afhankelijk van of het eerste dan wel het tweede ei uitgekomen is, 22 of 23 dagen.

Er lag een prachtig zwart donzen balletje in het nest.

Het is een miniatuur kuikentje, helemaal zwart met een wit snaveltje, dat in tweeën wordt gedeeld door een zwart ringetje.

Ook de pootjes zijn zwart en voorzien van lange tenen.

Daar er in de aangrenzende volièrre grote tropen huisden die zo'n lopende hummel(!) wel lusten, was ik er niet gerust op of het kuiken misschien door het gaas zou kunnen.

Twee dagen blijft het jong op het nest, maar op zaterdagmorgen was het de volièrre al aan het verkennen.

Dezelfde dag, toen ik in de volièrre bezig

De
ysel

was, zag ik bij toeval dat het jong in de andere volière was.

Heel veel geluk dat je bij zoiets uitloopt, anders had ik de jonge ral wel kunnen vergeten.

Op zo'n moment is goede raad duur.

Na me suf gepiekerd te hebben, besloot ik de omgeving van het nest af te sluiten.

Van planken maakte ik een omheining van twee bij twee meter en twintig centimeter hoog.

Hopelijk was dit voldoende om het jong enkele dagen binnen te houden. De opzet slaagde volkomen en toen de jonge ral na ongeveer een week zover was dat hij over de omheining kon klauteren was hij intussen zo groot geworden dat hij niet meer door het gaas kon kruipen.

Door al die bemoeienissen om het jong in de volière te houden was ik er niet zeker van dat het paar opnieuw aan het broeden zou gaan. Maar na drie weken zag ik ze weer met halmen door de volière rennen. Het siergras was intussen nog dichter geworden en ik dacht dan ook dat ze hierin opnieuw zouden gaan nestelen.

Maar dit is tegen hun natuur, want zeven weken na het eerste legsel vond ik op 2 juli het eerste ei.

Ditmaal in de gulden roede (*Solidago*) op nauwelijks een meter afstand van het vorige nest.

Het kwam me heel goed uit dat ze direkt in het door mij omheinde gebied gingen broeden.

De kindercrèche was dus meteen gereed en zodoende betekende dit voor mij de eerste dagen een hele zorg minder.

Waarschijnlijk om eventuele vijanden hun nest niet te verraden, kiezen ze steeds een andere broedplaats.

Op 3 juli bleek bij nestcontrole dat er die dag geen ei gelegd was en ik dacht dat de tweede ronde weer met één ei afgewerkt zou worden. Maar woensdagmorgen 4 juli kon ik tot mijn vreugde vaststellen dat het tweede ei alsnog gelegd was.

Er volgde een derde ei en met het vierde ei was het legsel compleet.

Zijn er eenmaal eieren dan gaat de 's nachts niet broedende vogel, samen met de jongen uit eventueel vorige nesten boven in de volière slapen. Bij mij sliepen ze boven in een mandje op goed 2 meter hoogte, dat eigenlijk voor mijn tourako's bedoeld was.

Als de hele familie op de grond zou blijven, zou dit waarschijnlijk veel gevaarlijker zijn, ook voor de broedende vogel.

De jonge rallen zijn al gauw in staat om met behulp van vleugelstompjes omhoog te klauteren.

Na goed drie weken kwamen er drie jongen uit.

In één ei zat een gaatje en dit ei kwam zodoende niet uit. Wanneer er jongen zijn, worden er een aantal schuilnesten gemaakt, waar ze dan meestal met een van de ouders of een ouder broertje of zusje rustpauzes houden.

Wanneer de kuikens iemand zien aankomen, rennen ze naar een schuilhoek toe waar ze zich verbergen, waarbij het zeer opvallend is dat ze nooit de oudervogels achterna zullen gaan.

Zij uiten bedelgeluidjes die door de ouders beantwoord worden om zodoende met elkaar in contact te blijven.

De ouders houden het voedsel voor de snaveltjes van de jongen waarna deze het dan overnemen en opeten.

Doordat het snaveltje wit gekleurd is kunnen de ouders dit ondanks de kleine afmetingen goed vinden om een insect aan te reiken.

Zij weten zich uitstekend te verbergen en de camouflage is perfect. Wanneer men onverwacht in de volière komt, verstarren ze in iedere houding.

Zo schrok ik me een hoedje toen ik het enige jong uit het eerste nest met de pootjes omhoog voor dood op de grond zag liggen. Toen ik mijn hand uitstreekte om het dode(!) beestje op te rapen, liep het, toen ik het aanraakte, vliegensvlug weg.

Zijn ze eenmaal een paar weken oud, dan maken ze, al rennend in alle richtingen, dat ze uit de gevarenszone komen. Zij hebben ieder een eigen schuilplaats waar ze zich dan bij voorkeur verbergen.

Na een dag of tien heb ik ze geringd met 5,4 mm ringen. Het is bijna onbegonnen werk om ze in de begroeiing te vinden. Ik heb twee dagen moeten uittrekken om de jongen te ringen. Met tussenpozen heb ik op mijn knieën door de volière gekropen om zo de kuikens te vinden, bang als ik was dat ik ze anders dood zou trappen.

Het jong van het eerste nest, dat zelf amper twee maanden oud is, helpt met het grootbrengen van de later geboren.

Als de vogels elkaar onderweg tegenkomen nemen ze vaak het voedsel van elkaar over.

Terwijl de een dan teruggaat naar de voedselbron, gaat de ander de jongen voeren.

Vooral als er jongen zijn, zijn de vogels erg agressief.

Ondanks hun slechte vliegcapaciteiten

werd het koppel tourako's door hun achtervolgingen zo zenuwachtig dat ik ze uit de volière moest halen.

Zijn de jongen een paar weken oud, dan kunnen er weer andere vogels bij zonder dat dit problemen geeft.

Bijna vier weken oud, begint de donskleed van de jonge zwarte rallen plaats te maken voor de eerste veertjes en het snaveltje is intussen meer roze er door een zwart ringetje in tweeën gedeeld.

Vrijdag 14 september vond ik bij toeval weer een nest met een ei. Ditmaal nie in een pol gras, maar zo op de grond. Wel was het nest helemaal overdekt door een bruidssluier (*Poligonum*).

Zaterdag 15 september volgde het tweede en laatste ei.

Op zaterdag 6 oktober kwamen de twee eieren uit. De broedtijd was hier dus 21 dagen.

Daar het al veel te laat in het seizoen was, heb ik een gedeelte van het nachthok afgemaakt zodat de jongen niet naar buiten konden, maar de andere vogels wel.

In dit afgeschermd gedeelte had ik een kartonnen doos geplaatst met de bodem naar boven.

De voorkant werd voor een groot gedeelte weggehaald en van hooi en gras voorzien en zo, zo goed en zo kwaad als het ging, werd hiervan een nest gemaakt.

Daar ze de eerste paar dagen het nest niet verlieten, heb ik ze zondag 7 oktober in hun nieuwe home gezet en hoopte maar dat de oudervogels dit surrogaat-nest zouden accepteren en door zouden gaan met voeren. Er bleek geen vuiltje aan de lucht.

Na een week ging één van de jongen dood. Waarschijnlijk kreeg het te weinig levend voedsel omdat er teveel vogels in de volière zaten.

Het andere jong groeide voorspoedig op en hiermee eindigt ook mijn wat lang uitgevallen story over de zwarte rallen.

Voor eventuele inlichtingen altijd bereikbaar, teken ik met vriendelijke groeten en hoogachting.

Tekst: Hub, Lammers

Foto: R. Lemmens en T. de Bruijn

Kweken met de vink deel 1.

door Wiel Höppener

Als we van de wetenschap uitgaan, dat bijna de helft van alle vogels behoort tot de zangvogels en dat van de toegepaste wildzangvogels de vink de beste zanger is, die bovendien een grote verscheidenheid aan liederen (slagen) ten gehore kan brengen, dan behoeft het niemand meer te verwonderen dat deze vogel hoe langer hoe meer in de belangstelling komt van de vogelliefhebbers.

Onze voorouders hielden de vink reeds als zang- en wedstrijdvogel en heden ten dage is dat nog steeds het geval. Deze liefhebbers noemen we dan in de volksmond "De Vinkeniers". Maar hoe langer hoe meer wordt de vink ook gehouden om er mee te kweken en dat is zonder meer toe te juichen. Eigenkweek vinken aan de lat brengen (vergeef mij deze Limburgse uitdrukking) dat is een uitdaging voor de vinkeniers. Eigenkweek vinken en voorzien van een vaste passende gesloten voertrug. Dat moet niet alleen kunnen, nee dat kan ook.

Vooraf dus om Mijn vrienden de vinkeniers, alsmede ook alle vogelliefhebbers die zich aangetrokken voelen tot deze fraaie zangvogel te helpen bij hun pogingen om met De Vink tot broedsresultaten te komen, zal ik proberen, de vinkenkweek zo duidelijk mogelijk te beschrijven. Vinken behoren evenals de mezen tot de bekendste vogels, omdat ze veel voorkomen in tuinen en parken waarbij zij de omgeving opvrolijken met hun fraaie verenkleed en hun gezang.

Uiterlijk

De vink (*Fringilla coelebs*) behoort tot de orde der passeriformes (zangvogels) en tot de familie fringillidae (vinkachtigen). In de volksmond is zij bekend onder de namen: boekvink, botvink, noordvink, slagvink en schildvink. Ze is 15 tot 16 cm groot.

Bij de meeste vogels vertonen man en pop kleurverschillen en dat is ook bij de vinken het geval. De man heeft een leiblaauwe kruin en nek en een zwart voorhoofd. De stuit is groenachtig en de onderzijde is roodbruin met blauw en groen. De kleine vleugeldekveren zijn blauw-grijs, de middelste wit, de grote zwart met witte punten. De kleine slagpennen zijn zwart met bruingele zomen. De buitenste staartveren zijn wit, de middelste grijs en de overige zwart. In het broedseizoen is de snavel blauw (de vogel heeft het vuur) en tegen de winter wordt deze lichtbruin. De vinkpop is minder opvallend van kleur. Olijfbruin van boven, een grijze onderzijde en een witte schoudervlek, vleugelstreep en staartband. De snavel is bruin en de poten zijn lichtbruin.

Aan de snavel en de poten kan men veel te weten komen over de leefwijze van een vogel en vooral ook over zijn voedsel. De snavel van de vink is kegelvormig, dat betekent dat hij een zaadeter is (roofvogels bijvoorbeeld hebben een kromme snavel). De poten vertellen ons veel over het woongebied van de betreffende vogel. Bij de vink die bijvoorbeeld in de tuin op een tak zit, zien we duidelijk drie tenen naar voren en een naar achteren. Met een spier en een pees worden ze als het ware vergrendeld om de tak.

De vlucht van de vink is golvend en op de grond beweegt hij zich zowel lopend als ook huppelend voort.

Algemeen

De vink is een algemeen voorkomende vogel en in Europa de meest verbreide vinkensoort. Er zijn vier ondersoorten van de vink in Europa, maar de onderlinge verschillen zijn zo gering, dat het geen doel heeft om deze apart te behandelen.

De vink wordt in ons land beschouwd als een standvogel en alleen in de winter zijn vinken uit noordelijke landen bij ons te gast, die in de lente zeer noordwaarts trekken.

De Belgen beschouwen de vink, en dat niet zonder trots als hun Nationale vogel. Getuige ook de vele vinkenverenigingen bij onze Zuiderburen en de ontelbare zangwedstrijden die aldaar worden uitgeschreven. Ook onze N.E.v.V. heeft afdelingen van uitsluitend vinkenliefhebbers. In het Zuiden van ons land, met name in Limburg en Brabant, wordt de vinkensport nog zeer intensief bedreven.

Leefwijze in de natuur

De vink heeft een voorkeur voor loofbossen, voor parken, tuinen, bouwland, hagen en boorngaarden. Nestelt in bomen en struiken. Als er maar wat struikjes etc. als begroeiing aanwezig zijn, komen de vinken snel tot goed broeden. Het nest bouwen ze soms erg dicht bij de grond. Mocht een vinkenpaar in uw tuin zijn nestje bouwen, let dan maar op de kat van de buren, want daar heb ik al vaker minder prettige ervaringen mee opgedaan. In de winter vertoeven de vinken meer in open terreinen in gezelschap van andere soorten vogels.

Na de winter begint de vinkenman reeds zijn territorium af te bakenen. Zijn ritmische, regelmatige en luide zang, die de vinkeniers "de slag" noemen, verkondigt ons mensen dat het begin van het voorjaar in aantocht is.

Het is algemeen bekend, dat om diverse redenen de vogel in de vrije natuur geen lang leven beschoren is. Het gemiddelde ligt zo rond de twee jaar. Vinken in het bezit van vogelliefhebbers, worden beduidend ouder. Een leeftijd van 13 tot 15 jaar is hierbij geen uitzondering.

De zang

Worden diverse vogelsoorten gehouden vanwege hun fraaie kleuren, bij de vinken komt bij de meeste liefhebbers, de zang op de eerste plaats. Het lied van de vink noemen wij bij ons in Zuid-Limburg de slag. Hierbij wil ik de overige

usel

De

vinkeniers in ons land niets te kort doen, want ik ben geboren en getogen in Zuid-Limburg, waar ik dan ook het een en ander over de vogels geleerd heb. De vinkenier herkent een vink aan zijn slag en elke slag heeft een naam. Sommige vinken brengen zelfs twee verschillende slagen en dat noemt men dan in vaktermen **een dubbele** en dat zijn uiteraard de meest begeerde vogels. In een Belgisch boekje uit 1948, las ik jaren geleden, dat er toen al 197 zangvarianties van het vinkenlied bestonden (of bekend waren). Ik geef het u te doen, begin daar maar eens aan als leek. Ik zie in elk geval door de bomen het bos niet meer. Een ervaren vinkenier heeft mij enkele slagen opgenoemd, houdt u vast, hier komen ze: disterwiet, wijue, radieue, wietjue, ietjue, wietspetjue, godserier, inspecteur, hud-juer, wienandsjuer, si-bier, ris-jue, swal-jue, swit-jue, glaasje-bier, tute-beer, hot-jue, kiesmie, sprieuw en nog vele, vele andere. En nu snap ik er nog niets van, zullen de meesten onder u zeggen. Troost u, ik ook niet. De vink in de natuur laat zijn slag horen vanuit de top van een boom of struik, ook wel eens vanaf het uiteinde van een tak.

Zoals ik eerder reeds aanhaalde is in het voorjaar de man eerder terug in het broedgebied als de pop. Door zijn slag probeert hij een wijfe te lokken en het is tevens een strijdlied om aan eventuele mannelijke rivalen duidelijk te maken, dat dit zijn territorium is. De pop zingt niet, het geluid dat zij laat horen, heet pinken en bij gevaar is "djuup" haar alarmkreet.

Voeding

Vinken zijn hoofdzakelijk zaadeters, dat wil zeggen dat ze zich voeden met allerlei soorten voedsel dat ze in de natuur kunnen vinden. Buiten het broedseizoen bestaat het hoofdvoedsel uit zaden, maar zij eten ook graag wat bladknoppen, vruchten, bessen en insecten. In het broedseizoen is er behoefte aan allerlei dierlijk voedsel, maar daarover zal ik later meer vertellen in het hoofdstuk Levend voer.

De vogelwet

Tot op de dag van vandaag zijn wij nog steeds gebonden aan de hopeloos verouderde vogelwet van 1936. En daarin staat onder andere, dat het verboden is om zangwedstrijden met vinken te houden. De vink is een toegestane wildzangvogel en verder niets aldus die wet. Nu is er al enkele jaren sprake van dat er een nieuwe vogelwet in de maak is, maar **als** die er eenmaal is, wat dan? Tien tegen een zullen wij dan wel weer

in de hoek zitten waar de klappen vallen. En als u mij vraagt waarom ik niet veel goeds van de nieuwe vogelwet verwacht, komt dat omdat ik twijfel of diegenen die de nieuwe wet moeten samenstellen, enige ervaring hebben op het gebied van de wildzangvogelkweek (en dat is dan heel netjes uitgedrukt).

Zangwedstrijden

Ja daar wil ik toch nog graag een paar woorden over kwijt. De vinkenliefhebbers onder onze voorouders (ik meen vanaf 1560) organiseerden reeds zangwedstrijden met vinken, waarbij iedere vink in een afgedekte kleine kooi werd geplaatst. Dat is hedentendage nog zo, al moet het helaas **nog altijd** illegaal gebeuren. Het behoort gewoon bij een deel van ons volk en gaat over van vader op zoon. **Uitroeien van deze sport is onmogelijk!** In het begin van dit vinkenverhaal heb ik reeds gesproken over **Mijn vrienden de vinkeniers**, en dat meen ik. En als u weten wil hoe een zangwedstrijd in elkaar zit, wil ik u verwijzen naar mijn artikel van juni 1983 getiteld: "Vinkensport een fijne sport." op pagina 278. U zult er gegarandeerd een hoop wijzer van worden.

De vink in de volière

Ik vertel u beslist niet nieuws, als ik beweert dat de vink een begeerde kooi- en volièrevogel is, in hoofdzaak vanwege zijn hooggewaardeerde zangkwaliteiten. Maar . . . en dat juich ik van harte toe, komen hoe langer hoe meer vogelliefhebbers tot het besef, dat het kweken van- en met vinken een grote voldoening kan schenken. Het is voor hen een uitdaging, want ze weten maar al te goed, dat de vink niet de gemakkelijkste kweekvogel is. Door dit zelf kweken leveren zij een bijdrage tot instandhouding van de soort. Dit kan alleen maar de populatie in de natuur ten goede komen.

Jongens van de wet knoop dit maar eens in je oren. Niet vangen, maar zelf kweken, dat is ons parool.

Huisvesting

Er zijn verschillende manieren om vinken goed te huisvesten, met als mogelijk gevolg dat de vogels tot voortplanting overgaan. Tot voor enkele jaren was het nog zo dat de kwekers van wildzangvogels, ook nog in het bezit waren van bijvoorbeeld: kanaries, tropen, parkieten, sierduifjes etc. Maar gaandeweg is daar verandering in gekomen. Steeds meer liefhebbers gaan zich specialiseren op een bepaalde kweekrichting, met het doel om tot betere broedresultaten te

komen. Dit geldt met name ook voor de vink. Zelf heb ik ook ervaring opgedaan met de vinkenkweek in mijn buiten volière. Het eerste jaar reeds brach mijn vinkenpaar mij drie nesten jongen. Het kan dus en tijdens mijn dialezing laat ik dat uitvoerig zien.

Werd de vink tot voor enkele jaren geleden hoofdzakelijk gehouden als zangvogel, thans komt hij hoe langer hoe meer in de belangstelling als kweekvogel. En willen we echt met vinken kweken, dan dienen we met enkele zaken rekening te houden.

- De vink is een territorium verdediger (daarover later meer).
- Zet daar **géén** andere vogels bij er zeker geen soortgenoten.
- Plaats dus **één** koppel vinken in een volière van bijv. 2 x 2 x 2 meter.
- Voorzie de volière van voldoende beplanting.
- Zorg voor voldoende nestgelegenheid.
- Maak een gedeelte van de bovenkant van de volière dicht, zodat de vogels kunnen schuilen.
- Zorg, indien het mogelijk is, dat de ochtendzon in uw volière kan schijnen.

Kweekvolière

Aan de hand van het bovenstaande moet het de vogelliefhebber duidelijk zijn, dat een gezelschapvolière niet geschikt is als kweekvolière. Op de eerste plaats omdat de kweekkoppels niet voldoende rust krijgen. Ten tweede dat het nest beschadigd kan worden door de medebewoners. Ten derde dat de kweekkoppels niet het voor hen bestemde voedsel kunnen bemachtigen daar de andere bewoners de beste hapjes van de voedertafel wegpikken. Daarom nogmaals: Plaats één koppel vogels in een kweekruimte, zodat ze niet gestoord kunnen worden door medebewoners.

Beplanting kweekvolière

Vogels kunnen niet spreken en kunnen derhalve hun wensen betreffende de beplanting van de volière waarin ze gehuisvest zullen worden, niet kenbaar maken. Toch kunnen wij de volière zo inrichten dat de vogels zich daarin thuis voelen.

We moeten ze namelijk aanpassen aan de behoeften van de vogels, met andere woorden, die planten en struiken in de volière plaatsen, waarin de vogels in de vrije natuur het liefst verblijven. Voor de vink zijn dat bij voorkeur: vlier, conifeer spar, klimop, liguster, brem, roos, heide, vuurdoorn, brandnetel en graszoden. U ziet er is keus te over. Denk er wel aan dat u niet te veel begroeiing ir

de volière plant en dat de zaak af en toe geknipt moet worden, anders groeien de takken al snel door het gaas heen. De vogels moeten per slot van rekening ook nog plaats overhouden om te vliegen.

Een goed beplante volière biedt de vogels ook de mogelijkheid om te schuilen, bij warm of slecht weer. Voor de aanschaf van de beplanting, kunt u in een tuincentrum terecht. Daar is meestal voldoende tweede keus voorhanden, die u voor een zacht prijsje kunt kopen.

Kweekvluchtje

Mensen die geen tuin bezitten en absoluut géén ruimte hebben om een buitenvolière te bouwen (ik denk hier aan flatbewoners) kunnen hun vogels in een binnenkweekvluchtje huisvesten. Ik kweek al jaren naast de buitenvolière ook in binnenkweekvluchtjes die 1,20 m breed, 1,00 m hoog en 80 cm diep zijn en die ik in voorgaande artikelen al eens beschreven heb. Wat de vinkenkweek betreft, is deze vorm van kweken echt iets voor gevorderden, of oude rotten in het vak, om het zo maar eens uit te drukken.

Kweekkooi

De kans om met vinken in een kooi te kweken, is mijns inziens zó klein dat ik dat niemand wil aanraden. Beginnende vinkenkwekers staat alleen maar teleur-

stelling te wachten. Maar van de andere kant zijn er ook weer van die duivels-kunstenaars onder de vogelkwekers, die in kweekkooien tot broedresultaten weten te komen. Dat zijn er uiteraard maar weinig, dat mag u van mij aannemen.

Gemeenschapsvolière

Volledigheidshalve wil ik ook even aandacht besteden aan deze vorm van huisvesting. Er zijn liefhebbers die van het standpunt uitgaan, dat met de in hun bezit zijnde vogels, toch niet valt te kweken, of daar gewoonweg uit gemakzucht, geen moeite voor willen doen. Deze liefhebbers plaatsen al hun vogels in een gezelschapsvolière en voor de rest geloven ze het wel. Ook hierin gebeurt het dan wel eens dat vogels tot nestbouw etc. overgaan, maar deze pogingen zijn bij voorbaat al tot mislukken gedoemd omdat ze regelmatig gestoord worden door hun medebewoners.

Gedrag

Zoals de meesten onder ons weten, is de vink een territorium verdediger. Tegenover de andere volièrebewoners kan hij zich soms zeer agressief gedragen, vooral in het broedseizoen. Mannelijke soortgenoten worden in felle soms bloedige gevechten bestreden wat heel vaak eindigt in de dood van een

van beiden. Plaats dus nooit meer dan één koppel vinken in uw volière, want dit kan op den duur nooit goed gaan.

Nu zullen er onder u zijn (zoals dit wel vaker het geval is) die zeggen: "Ja maar bij mij gaat dat wel goed, mijn vinken zus en mijn vogels zo".

Okee, maar laten we dan maar zeggen dat uitzonderingen de regel bevestigen, maar in de meeste gevallen is het vechten geblazen.

Nog een waarschuwing waar u goed nota van moet nemen. Als de vinkenman in uw volière zijn pop verliest doordat deze doodgaat, plaats dan niet direkt (uit medelijden) een nieuwe pop bij de man, want die pop sneuvelt gegarandeerd. De man vervolgt haar intensief en daar die pop niet vluchten kan, zal ze al uw goede bedoelingen ten spijt, het leven laten.

Vinken sluiten een monogaam huwelijk, wat betekent dat man en pop elkaar trouw blijven voor het leven, ze hebben voldoende aan één partner (daar kunnen sommige mensen een voorbeeld aan nemen).

Valt de pop weg, dan zal de man in datzelfde jaar géén nieuwe pop als vrouwtje nemen. Gebeurt dit midden in de kweektijd, dan is op dat moment het broedseizoen met de vink afgelopen. Het daarop volgende jaar zal de vinkenman wel een andere pop als echtgenote aanvaarden.

De volière van de maand

B. Mussche, Oude Rijksweg 45a in Stap-horst schreef ons het volgende:

Mijn vader is meubelmaker en beschikt over een eigen werkplaats waardoor ik in die werkplaats gemakkelijk mijn volière kon bouwen. Overigens heeft het wel wat zeuren gekost eer ik van mijn vader toestemming kreeg om die volière te bouwen. Uiteindelijk mocht ik 4,50 m² van onze niet al te grote tuin daarvoor benutten. Overgelukkig toog ik in het begin van 1984 aan de slag. Zo-

als u begrijpt, bouwde ik de volière in de werkplaats in onderdelen. Ik had een partijje regels van 5 x 7 aangeschaft waar ik geraamten van maakte. De buitenzijde betimmerde ik vervolgens met grenen schrootjes en de binnenzijden met 10 mm spaanplaat. Tussen beide wanden bracht ik glasvezel aan wat ik overigens geen prettig materiaal vind. Na plaatsing van de onderdelen heb ik in het vogelverblijf een vloer getimmerd van 18 mm dik hecht hout.

Om het geheel wat aan te passen aan onze woning, heb ik het dak voorzien van pannen. Het geheel is vervolgens met een sport beits geschilderd. Het interieur kreeg een lichtgroen sausje. Een kennis van ons die de vogels van de hand deed, kocht ik verschillende kanaries maar de kweek viel erg tegen wellicht door mijn onkunde. Inmiddels ben ik de kanaries weer kwijt en ben ik overgegaan op tropen, zoals spitsstaarten, goudbuikjes, blauwfazantjes enz. Als verwarming heb ik in het vogelverblijf een gevelgaskachel. Ik heb vervolgens acht broedkooien gemaakt van 40 x 40 x 40 cm en opgesteld in het vogelverblijf. Aan de andere kant van dat verblijf maakte ik een vluchtje. Ik heb nog geen toestemming van mijn ouders om een buitenvluchtje te maken, maar ik hoop dat die wel komt. Ik ben in elk geval wel van plan om vogels te blijven houden, want ik vind het een erg mooie liefhebberij.

Wat lezers schrijven

Haan of hen?

N.a.v. het artikel in Onze Vogels bl. 29 van het januarinumnummer betreffende de halfzijder zebra-vink die de uiterlijke kenmerken droeg van zowel man als pop, wil ik een andere vreemde zaak onder de aandacht van de lezers brengen en tevens de visie van Crow geven die in zijn genetica boek het een en ander uiteen zet.

In mijn volière heeft zich het afgelopen jaar het volgende voorgedaan. Naast mijn mutatie, hele donkere en zilver chinese dwergkwartels, kweekte ik in april '84 uit mijn koppels wildkleur (wel zilververerend dus heterozygoot) één exemplaar waarmee zich iets vreemds afspeelde. Net als alle andere vogels groeide deze vogel voorspoedig op, kwam goed in de veren te zitten en was voor mij een goed exemplaar. Op de T.T. in Yzendijke, begin nov. '84 haalde deze vogel 88 punten. De kwartel was een hennetje. Tot hiertoe was er nog niets vreemds aan de vogel te zien. Ik heb een onverwarme volière met buitenrennen zodat ik de vogel niet direkt van de T.T. hierin kon loslaten, gezien de temperatuur op de T.T. waar het kwik toch altijd tussen de 20 à 25 °C schommelde. Na enige dagen acclimatiseren besloot ik om de vogel weer in de volière te laten. Ik verwachtte, gezien mijn ervaring bij vorige tentoonstellingen, dat de vogel opnieuw in de rui zou vallen hetgeen ook geschiedde. Na enige dagen lagen de veertjes in de hoeken van de volière.

Op een zaterdagmorgen, ik ging mijn vogels uitzoeken om in te schrijven voor de Bondskampioen te Breda, merkte ik het volgende op: Er liep een (halve) haan wildvormkwartel tussen mijn hennetjes. Ik controleerde het ringnummer en tot mijn verbazing zag ik dat het de "hen" was die op de T.T. ook als zodanig gekeurd was. Op dat moment waren de vrouwelijke kenmerken nog duidelijk aanwezig. Na enige weken was er geen verschil meer met de andere wildvorm haantjes. De vrouwelijke kenmerken waren geheel verdwenen. Ik vertelde het hele verhaal aan verschillende collega liefhebbers, niemand had iets dergelijks ooit meegemaakt.

Deze vreemde zaak liet mij toch niet los. Na lang snuffelen in vele boeken ontdekte ik tenslotte toch een artikel waarin een uiteenzetting werd gegeven over de, bij mijn weten, niet veel voorkomende totstandkoming van zo'n type vogel. Het artikel in het boek "Overzicht van de Genetica" van de schrijver Crow, luidde als volgt: Kippen kunnen tot hanen worden.

Meestal is dat een gevolg van een door ziekte ten gronde gaan van het (linker) ovarium, waarop voordien niet tot ontwikkeling gekomen rechter ovarium zich tot een testis ontwikkelde, die voldoende hormonen produceert om het geslacht van de vogel te veranderen. In mijn geval heeft zich waarschijnlijk ook iets dergelijks voorgedaan.

Verder schrijft Crow over de geslachtsmozaïeken; in ons geval de halfziders: Het verschijnsel moet worden gezocht in verlies van een x-chromosoom tijdens de eerste klievingsdeling van de bevruchte eicel, zodat één van de dochtercellen slechts één x-chromosoom krijgt. (Crow schrijft dit in zijn artikel over de drosophila, maar men kan dit ook toepassen op vogels met dien verstande dat i.p.v. vrouwelijke drosophila-delen genetisch xx en mannelijke delen één y en geen x-chromosoom hebben, dit voor vogels juist omgekeerd is. Dus mannelijke delen zijn bij vogels xx en vrouwelijke delen hebben geen y- en geen x-chromosoom).

In het januarinumnummer wordt gesproken dat tijdens de vierde vermeerdering van een x-chromosoom verlies optreedt.

De verdeling van mannelijk en vrouwelijk weefsel kan zowel betrekking hebben op links-rechts als op voor-achter, of ingewikkelder zijn, afhankelijk van

celverplaatsing gedurende de embryonale ontwikkeling.

Soms bestaat de vogel voor 3/4 uit vrouwelijk en voor 1/4 uit mannelijk weefsel tengevolge van chromosoom verlies tijdens de tweede klievingsdeling. De verdeling in mannelijke en vrouwelijke delen is opvallend scherp. Elke structuur waarin de twee geslachten gewoonlijk van elkaar verschillen, vertonen het vrouwelijke fenotype in de x-delen en de mannelijke in de xx-delen. Dit ontwikkelingstype, waarbij elke structuur zich overeenkomstig het genotype van de eigen cel ontwikkelt en niet door cellen ergens anders in het lichaam wordt beïnvloed, staat bekend als autonoom.

Tot zover Crow.

Graag zou ik van lezers die iets dergelijks meegemaakt hebben omtrent bijzondere kweek of halfziders via Onze Vogels reacties vernemen. Vooral de andere leefwijze van deze bijzondere vogels is interessant.

F. Delnad
Rembrandtstr. 5,
4501 KP Oostburg
(Zeeland)